

Προσφορά αγάπης στον τόπο που μας γέννησε Έτος 12^ο Φύλλο 23^ο Οκτώβριος 2010

Για επιστροφή, κλείστε το παράθυρο

Το θρυλικό θωρηκτό «Αβέρωφ»
ένα σύμβολο που τελευταία «κακοποιήθηκε» βάνουσα

Αυτοβιογραφία

Δεν είμαι ο Πραξιτέλης της Αγάπης
μα ούτε ο Φειδίας της Μοναξιάς.
Δεν είμαι του Ιάσονα αργοναύτης.
Είμ' ένας λαϊκός τεχνίτης της σειράς.

Σκαλίζω τις αγάπες μου σε ξύλο
και ζωγραφίζω σε κεραμικό.
Χαρές και λύπες τραγουδώ σε στίχο
κι υφαίνω ιστορίες στον αργαλειό.

Τιμάω κι ευλαβούμαι κάθε Τέχνη
κι είν, ερωμένη μου η Μουσική.
Μου στέκει πιο ψηλά του Λόγου η τέχνη
με της φιλοσοφίας την πνοή.

Οι δίδυμες

Δίδυμες αδερφές-κι είναι μαγεία!
Η Ουρανία και η Πελαγία.
Η μια τον ουρανό είναι ντυμένη.
Η άλλη μία θάλασσα γαληνεμένη.
Δύσκολο είναι να τις ξεχωρίσω.
Τη μια από τις δυο για ν' αγαπήσω.
«Τραγούδια της μοναξιάς και της αγάπης»
Ιάσων Ευαγγέλου

**Πολιτιστικός, Επιμορφωτικός,
Εκδοτικός Οργανισμός**

Δαφνώνια Χίου

Περιοδικό
ΔΑΦΝΗ

Αστική

Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία

*

Τεύχος 23, Οκτώβριος 2010

*

ISSN: 1108-9016

*

<http://www.dafninet.gr/>

E-mail: info@dafninet.gr

*

Υπεύθυνος έκδοσης,
σύνταξη, σελιδοποίηση,
εκτύπωση, επικοινωνία, Copyright,
Βαγγέλης Ρουφάκης
Δαφνώνας, Χίος 82100

*

Τηλέφωνο-Φαξ: (22710) 78-353

Κινητό: 6942 026026

E-mail: vrufak@otenet.gr

Πατριδογνωσία

Στην κα Αντωνία Χαλλιωρή

Λαλάδες με το φωτεινό κόκκινο χρώμα,
στολίζουν τα Πελασγικά τείχη στον Εμπορείο.
Μάτια με τ αστραφτερό καστανό χρώμα,
Ωραίζουν στα Φανά την απολλώνια δόξα.

Ανεμώνες με το λαμπερό λιλά τους χρώμα,
αγιάζουνε τα ήμερα χωρία της μαστίχας.
Μάτια γελαστά με του Αιγαίου το χρώμα
μαγεύουν, στα θαλασσινά χωριά του Όμηρου.

Μαργαρίτες με το καθαρό κάτασπρο χρώμα,
λαμπρύνουνε τα δροσιασμένα Καμπόχωρα.
Μάτια με ιριδισμούς και πύραιμο χρώμα,
ανθίζουν εύοσμα κι ερωτικά στα Αυγώνυμα.

Σπαρτά με το σπιθάτο τους κανάριο χρώμα,
τα μαρμαρένια ζωγραφούν στήθη του Πελιναίου.
Μάτια με το γλυκύ κοράκου χρώμα,
φρουρούν τα μακρινά χωριά της Αμανής.

Μεγάλε περιπατητή αργοβάδιστε, καλέ,
έλα συγγενικά με την αγάπη φίλη,
να δεις το μέγα στο μικρό φυλακισμένο
και το άπειρα μικρό να μεγενθύνεται.

«Έναν ποιητή...»

Γεώργης Διλμπόης

*

Ομοιοπαθητική

Η ωραία Ελένη του Μενέλαου,
όπως η γειτόνισσα το Ελενιώ.
Λησμόνησαν που κρύψαν τα κλειδιά τους.
Η μια των κοσμημάτων της
κι η άλλη του μπαούλου της.

Ο μέγας Περικλής ο περιώνυμος,
όπως ο θειος μου ο συνονόματος,
θυμήθηκαν τι θα 'πρεπε να πράξουν.
Ο ένας πικρό νέο φορολόγημα
κι ο άλλος την ήμερα της σποράς.

Ο θείος αυτοκράτορας, ο πορφυρός,
όπως ο μάρμπα Νικολής ο Ασιάτης,
αδιαφόρησαν για κάτι το απαραίτητο.
Ο ένας να υπογράψει μιαν αθώωση
κι ο άλλος να ποτίσει τα γεράνια του.

«Έναν ποιητή...»

Γεώργης Διλμπόης

Καλό χειμώνα.

Πέρασε το καλοκαίρι. Τέλος τα ταξίδια και οι διακοπές και παρ' όλο που πέρασε το λιγότερα ένας μήνας από τότε, οι περισσότεροι δεν έχουμε «αποδεχθεί» τη νέα πραγματικότητα.

Φθινόπωρο βέβαια ακόμη και κάποιες ηλιόλουστες μέρες, ειδικά στο νησί μας, προσφέρονται για μικρές αποδράσεις. Αν όχι ολοήμερες, τουλάχιστο μικρές βόλτες μετά γεύματος ή δείπνου και καλής παρέας. Ας μη ξεχάσουμε και τ' Αγίου Δημητρίου το καλοκαιράκι.

«Γεμάτη» η περίοδος που ακολουθεί από γιορτές, επετείους και συμβολισμούς. Του Αγίου Δημητρίου που γιορτάζεται μεγαλοπρεπώς και στη Χίο όπως σ' όλη την Ελλάδα.

Η Εθνική Γιορτή της 28^{ης} Οκτωβρίου 1940 που δόξασε για μια ακόμη φορά την πατρίδα μας.

Η 11^η Νοεμβρίου, ημέρα απελευθέρωσης της Χίου από τους Τούρκους το 1912. Ακολουθούν ημέρες μνήμης για το ξεσηκωμό και τη «σφαγή» του Πολυτεχνείου.

Α! Ξέχασα. Έχουμε κι εκλογές τύπου... Καλλικράτη. Γιορτή της Δημοκρατίας και του Λαού, που έστω και για μια μέρα γίνεται αφέντης, μαυρίζοντας τους κάθε λογής «Μαυρογιαλούς» και το χαιρείται η ψυχή του...

Σ' αυτό το τεύχος της «Δάφνης», τιμούμε το εύδρομο θωρηκτό «Αβέρωφ» που τόσο πολλά πρόσφερε στους αγώνες του Έθνους και τόσο βάνουσα προσεβλήθη, από «υπεύθυνους» και «ανεύθυνους» τελευταία. Αναδημοσιεύουμε από το www.bsaverof.com/gr/histiry.htm ιστορικό του πλοίου και συνεχίζουμε με μαρτυρία του συγγραφέα Φάνη Φαντέμη, που όπως πολλοί άλλοι εκπαιδεύτηκε σ' αυτό.

Στην επέκταση της Ποτοποίας Στουπάκη, ιστορικής επιχείρησης του χωριού μας μικρό αφιέρωμα και λίγα λόγια για την εκδήλωση του Πολιτιστικού Συλλόγου Δαφνώνα, στο Ομήρειο.

Μια αξιόλογη δωρεά από ομογενείς της Αμερικής στο Νοσοκομείο της Χίου, ομιλία του Εθνομάρτυρα Χρυσοστόμου Σμύρνης, το δεύτερο μέρος του ιστορικού αφιερώματος του Αντώνη Τενέδιου στη Χίο, όπως πάντα «Επιστολές αγνωστών», «Το αρχείο μου», «Γράμματα-Τέχνες-Πρόσωπα» και απόσπασμα αφιερώματος στον ήρωα Παναγιώτη Τουμάζο.

Στη συνέχεια, «Οι συκοφάδες» του Γεωργίου Μιχ. Φράγκου, μια παλιά ιστορία για της Κόρης το Γεφύρι και κλείνουμε με ένα ωραίο παιδικό διήγημα για τον Άγιο Βασίλη τον... οικόλογο, ποιήματα και πολλές φωτογραφίες...

Θερμές ευχαριστίες στο περιοδικό NEMECIS και τον Εκδότη-Διευθυντή του, φίλο Γιώργη Μπαχά, που ανέλαβαν τα έξοδα για την έκδοση αυτού του τεύχους του Περιοδικού μας, στις δύσκολες οικονομικά μέρες που διανύουμε.

Επίσης ευχαριστούμε το Κρεοπωλείο Γ.+Μ. Μαμούνα στην Κεντρική Αγορά της Χίου, την κυρία Αντωνία Χαλλιορή, το Τυπογραφείο Α-Π των Αδελφών Παλιού για τα βιβλία που μας χαρίζουν και τη βοήθεια τους σε ότι χρειαστούμε. Τις εφημερίδες ΠΟΛΙΤΗΣ, ΓΝΩΜΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ, ΧΙΑΧΤΙΔΑ, ΟΙΝΟΥΣΣΑΙ και Αυλόγυρος, τα περιοδικά NEMECIS και 3^η Χιλιετία, για την τιμητική αποστολή των εκδόσεών τους. Όλους όσους μας στέλλουν ή μας δίνουν τα πονήματά τους κι όσους με όποιον τρόπο μας βοηθούν στο έργο μας. Το Σχολικό Κέντρο Καμποχώρων για την συνεργασία και την τακτική ενημέρωσή μας και τους αναγνώστες μας για την αποδοχή της δουλειάς μας και τα καλά τους λόγια...

Πήραμε το γράμμα του Συλλόγου Δαφνουσίων Αμερικής και λυπηθήκαμε μ' αυτά που διαβάσαμε. Κουράγιο αδέρφια, να κρατήσουμε ότι με κόπο αποκτήσαμε. Το χρωστούμε στα παιδιά μας...

Η ευρύτερη περιοχή του Δαφνώνα, είχε επιλεγεί από τους βυζαντινούς σαν τόπος κατοικίας και έκτισαν πολυτελείς κατοικίες για Στρατηγούς και Βεστάρχες. Οι Γενοβέζοι γέμισαν την περιοχή με κατοικίες προυχόντων και χιώτικες οικογένειες ευγενών (Δαμαλάδες, Καναβούτσηδες κ.α.), εδώ διάλεξαν να κατοικήσουν. Οι φαεινοί εγκέφαλοι της Τοπικής μας Αυτοδιοίκησης, την μεν περιοχή μεταξύ Βερβεράτου και Δαφνώνα προορίζουν για βιοτεχνική ζώνη τη δε ευρύτερη περιοχή του χωριού μας, για... κτηνοτροφική περιοχή!!!

Η επέκταση του οικισμού μας, «απαγορεύεται». Έχουμε, λένε, πολλά άκτιστα οικόπεδα στο χωριό και δεν χρειάζονται άλλα!!!

Σύμφωνα λοιπόν με όσα γράφονται στον τοπικό τύπο και κυκλοφορούν από στόμα σε στόμα, κάποιιοι «υπεύθυνοι», προσπαθούν να «κλείσουν» την επέκταση των ορίων των οικισμών στην περιοχή μας πριν την έλευση του Καλλικράτη και υπηρετώντας «άνομα συμφέροντα», καταδικάζουν τον τόπο και υποθητεύουν το μέλλον των επόμενων γενεών. Εύχομαι οι πληροφορίες μας να είναι λανθασμένες και όσα ακούμε, απλές διαδόσεις. Αν όμως όλα αυτά αληθεύουν, το ανάθεμα του Δαφνώνα θα τους ακολουθεί εσαεί.

Καλό χειμώνα.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Το θρυλικό Θωρηκτό «Αβέρωφ»

Ένα σύμβολο που τελευταία «κακοποιήθηκε» βάνουσα

Δέκα χρόνια μετά τον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897 το Ελληνικό Πολεμικό Ναυτικό διέθετε μια ελάχιστη δύναμη απαρχαιωμένων τορπιλοβόλων και τριών γαλλικών θωρηκτών που είχαν κατασκευασθεί το 1889.

Η επιτακτική ανάγκη για τη δημιουργία αξιόμαχου στόλου είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του στόλου -στα τέλη του 1908- με τέσσερα καινούργια αγγλικά και τέσσερα γερμανικά αντιτορπιλικά. Σε αυτά επρόκειτο να προστεθεί το Θωρηκτό-Καταδρομικό «Γ. Αβέρωφ», η Δόξα του Πολεμικού Ναυτικού.

Για την ανανέωση του Στόλου η τότε κυβέρνηση Μαυρομιχάλη είχε απευθυνθεί στα Ναυπηγεία Ορλάντο στο Λιβόρνο της Ιταλίας, όπου εκείνη ακριβώς την εποχή κατασκευαζόταν ένα θωρηκτό-καταδρομικό το οποίο είχε παραγγελθεί και επρόκειτο να χρησιμοποιηθεί από το Ιταλικό Ναυτικό. Όμως, η ακύρωση της παραγγελίας από τη μεριά των Ιταλών και η άμεση προκαταβολή του 1/3 της συνολικής αξίας του πλοίου επέτρεψαν την απόκτηση του θωρηκτού από την Ελλάδα. Το ποσόν της προκαταβολής προήλθε από τη διαθήκη του Γεωργίου Αβέρωφ, ενώ τα 2/3 καλύφθηκαν με εξωτερικό δανεισμό.

Το 10.200 τόνων θωρακισμένο εϋδρομο (όπως ακριβέστερα περιγράφεται) είχε ιταλικές μηχανές 19.000 ίππων, 22 γαλλικούς λέβητες, γερμανικές γεννήτριες και αγγλικά πυροβόλα 190 και 234 χιλιοστών τύπου ARMSTRONG.

Η μέγιστη ταχύτητα που ανέπτυξε το Θωρηκτό ήταν 23 κόμβοι.

Το «Γ. Αβέρωφ» κατελκύστηκε στις 12 Μαρτίου (27 Φεβρουαρίου με το παλαιό ημερολόγιο) 1910 και την 11 Σεπτεμβρίου 1911 κατέπλευσε στο Φάληρο, όπου έγινε δεκτό από τους Έλληνες με ενθουσιασμό.

Το Θωρηκτό δεν άργησε να γνωρίσει το βάπτισμα του πυρός. Τον Οκτώβριο του 1912, με την έναρξη του Πρώτου Βαλκανικού Πολέμου, το «Αβέρωφ», επικεφαλής του Στόλου του Αιγαίου υπό τον Ναύαρχο Παύλο Κουντουριώτη, απέπλευσε προς τα Δαρδανέλια. Κατέλαβε τη Λήμνο και στον όρμο του Μούδρου εγκαταστάθηκε το προχωρημένο αγκυροβόλιο του Στόλου. Ακολούθησε η κατάληψη του Αγίου Όρους, των νησιών του βορείου και ανατολικού Αιγαίου (Θάσος, Σαμοθράκη, Ίμβρος, Τένεδος, Αγ. Ευστράτιος, Μυτιλήνη, Χίος).

Η σύγκρουση με τον τουρκικό στόλο ήταν πλέον

αναπόφευκτη. Ο Ναύαρχος Κουντουριώτης έδωσε επιθετικό χαρακτήρα στον ελληνικό σχεδιασμό. Διέταξε το στόλο του να αρχίσει να πλέει από βορρά προς νότο, οπότε ο οθωμανικός στόλος εμφανίσθηκε στην έξοδο των Στενών.

Τότε ο Κουντουριώτης απηύθυνε το περίφημο σήμα του στα ελληνικά πλοία που συνέπλεαν με το «Γ. Αβέρωφ»:

«Με την δύναμιν του Θεού και τας ευχάς του Βασιλέως μας και εν ονόματι του Δικαίου πλέω μεθ' ορμής ακαθέκτου και με πεποίθησιν προς την νίκην εναντίον του εχθρού του Γένους».

Η έκβαση των ναυμαχιών της Έλλης (3 Δεκεμβρίου 1912) και της Λήμνου (5 Ιανουαρίου 1913) που ακολούθησαν, διέλυσε τις προσδοκίες του Σουλτάνου και της Υψηλής Πύλης για τον έλεγχο του Αιγαίου. Ο οθωμανικός στόλος δεν θα επιχειρούσε πια νέα έξοδο στο Αιγαίο.

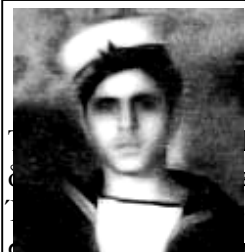
Κατά το μεγαλύτερο μέρος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου η Ελλάδα παρέμεινε ουδέτερη. Όμως το 1917 η Κυβέρνηση του Ε. Βενιζέλου απεφάσισε να συμμετάσχει στον πόλεμο, στο πλευρό των Συμμάχων.

Με το τέλος της παγκόσμιας σύρραξης Οκτώβριος 1918, η Τουρκία συνθηκολόγησε (ανακωχή του Μούδρου) και η Ελλάδα βρέθηκε στην πλευρά των νικητών. Το «Γ. Αβέρωφ» κατέπλευσε στην Κωνσταντινούπολη και εκεί ύψωσε την ελληνική σημαία ως μία από τις νικήτριες δυνάμεις του Μεγάλου Πολέμου.

Μετά την υπογραφή των συνθηκών ειρήνης το «Γ. Αβέρωφ» μαζί με τον υπόλοιπο στόλο μετέφερε τα ελληνικά στρατεύματα στην Ιωνία. Οι εξελίξεις των επιχειρήσεων στη Μικρά Ασία διέγραψαν γρήγορα αρνητική πορεία που κατέληξε στην Καταστροφή του '22.

Το «Γ. Αβέρωφ» βρέθηκε ξανά στα μικρασιατικά παράλια, τούτη τη φορά για να βοηθήσει στη μεταφορά των στρατευμάτων και του ξεριζωμένου ελληνικού στοιχείου.

Με την έναρξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου ο Ελληνικός Στόλος αποδημεί στην Αλεξάνδρεια και μαζί του φεύγει και το «Γ. Αβέρωφ». Από την Αλεξάνδρεια το Θωρηκτό θα βρεθεί στη Βομβάη, περιπολώντας στον Ινδικό Ωκεανό. Με το τέλος του πολέμου, το Θωρηκτό, έχοντας εκπληρώσει το χρέος του αγκυροβόλησε, μαζί με τον υπόλοιπο στόλο, στο Φάληρο, στις 17 Οκτωβρίου 1944, φέρνοντας πίσω στην Πατρίδα την τότε Ελληνική Κυβέρνηση.

Αναμνήσεις...

Του Φάνη Φαντέμη

Γύρω το 'βλεπα μπροστά μου με
είχα στο Port Said.

ναυτάκια που είχαμε τελειώ-
αίδευση πιο κάτω, στο Καπρίτ

Φάνης Φαντέμης) Αβέρωφ για μετεκπαίδευση.
Γύρω μας είχαν μαζευτεί κι άλλοι ναύτες που περι-
μεναν κι αυτοί την άκατο. Το Αβέρωφ βρίσκονταν
στη απέναντι μεριά του καναλιού, το πιο μεγάλο
πολεμικό μέσα στο λιμάνι και φάνταζε υπέροχο με
το μυτερό του ρύγχος και τα μεγάλα απειλητικά
κανόνια του. Εγώ γοητεύτηκα περισσότερο από τη
μεγαλοπρέπιά του και τη γαλανόλευκη που κυμά-
τιζε στον ιστό του. Μονομιάς, σαν Έλληνας αι-
σθάνθηκα περήφανος και μη σας φαίνεται παράξε-
νο. Ήμουν ακόμα έφηβος, δεκαέξι χρονών βρισκό-
μαστε στην καρδιά του πολέμου και κάτι τέτοια με
συγκινούσαν πολύ. Το συνέκρινα αμέσως με κεί-
νες τις «γουρούνες» τα ασουλούπωτα βαριά κατα-
δρομικά που έβλεπα συχνά από το Καπρίτ να ανε-
βαίνουν απ' τον Ινδικό απάνω για τη Μεσόγειο.

Σε λίγο, μας μετέφερε η άκατος, με τους σάκους
και τα πράγματά μας γενικά στο Αβέρωφ.

Πριν πατήσω ακόμα το κατάστρωμά του, η χαιρε-
τούρα στη σημαία μπροστά στον αξιωματικό υπη-
ρεσίας, μου έφερε στη μνήμη όσα είχα ακούσει. Τις
ναυμαχίες, τις νίκες, ότι είχε δώσει το θρυλικό αυ-
τό πλοίο στην πατρίδα και με διαπέρασε μεγάλη
συγκίνηση και περηφάνια.

Επί ένα μήνα έγλυφα στη κυριολεξία τα μπρού-
ντζα και τη κουβέρτα του κι εκπαιδευόμουν ταυ-
τόχρονα σα ναύτης πυροβολητής που ήμουν, στα
κανόνια του.

Εκεί, στη μπούκα του Port Said, που μπαινόβγαι-
ναν τα πλοία, έβλεπα τακτικά τα πολεμικά που
περνούσαν να σφυρίζουν με ευλάβεια χαιρετώντας
το «Αβέρωφ», ανεβοκατεβάζοντας τη σημαία τους,
ενώ τα πληρώματα τους στέκονταν «κλαρίνο» δε-
ξιά κι αριστερά. Πληρώματα σημαίων όλης της
συμμαχίας, από Αγγλικά, Καναδικά και βάλε.

Όταν έφυγα, χαιρέτησα με σεβασμό και περηφά-
νια, στο πλατύσκαλο.

Ήταν, θυμάμαι καλά, 1 Δεκεμβρίου του 1943.

Όμως το πλοίο είχε «γεράσει» και το 1952 διατά-
χθηκε ο παροπλισμός του. Από το 1956 μέχρι το
1983, το Θωρηκτό βρέθηκε πρυμνοδοτημένο
στον Πόρο. Το 1984 το Πολεμικό Ναυτικό απο-
φάσισε να το αποκαταστήσει ως μουσείο πλέον
και έτσι, μετά από τριάντα χρόνια στο περιθώριο,
το Θωρηκτό ξεκίνησε τη νέα του πορεία. Την
ίδια χρονιά το πλοίο ρυμουλκήθηκε από τον Πό-
ρο και κατέληξε στο Φάληρο, όπου άρχισαν οι
εργασίες αποκατάστασής του.

Το μέγεθος της δαπάνης για τη σταθεροποίηση –
αποκατάσταση από το 1985 μέχρι σήμερα είναι
μεγάλο και ένα μεγάλο μέρος των δαπανών προ-
ήλθε από δωρεές ιδιωτών, οι σημαντικότερες των
οποίων ήταν της Κυπριακής Δημοκρατίας, της
οικογένειας Λάτση και του Ιδρύματος Ωνάση.

Σήμερα το πλοίο-μουσείο «Γ. Αβέρωφ» αποτελεί
μνημείο που τιμά αυτούς που υπηρέτησαν και
έπεσαν στη διάρκεια της ένδοξης ιστορίας του,
υποκαθιστώντας, έστω και κατά στοιχειώδη τρό-
πο, την έλλειψη μνείας των ναυτικών αγώνων στο
επίσημο μνημείο του Κράτους. Συνάμα διατηρεί
ζωντανά τα μη-απτά ανθρώπινα αποθέματα, όπως
η κληρονομιά των θαλασσών, η σημασία των θα-
λασσιών μεταφορών και η ελκυστικότητα του
ναυτικού επαγγέλματος, όπου η αξιοπρέπεια, το
ήθος και η δημοκρατική αντίληψη, είναι κοινός
τόπος συνάντησης όλων των ναυτικών.

Το Θωρηκτό «Γ. Αβέρωφ» αποτελεί εδώ και
χρόνια μια δραστήρια εκπαιδευτική κοινότητα με
καθημερινές επισκέψεις σχολείων, ιδρυμάτων,
οργανισμών, καθώς και πλήθους ιδιωτών. Με τις
επισκέψεις αυτές πραγματοποιείται και η δεύτε-
ρη πτυχή του οράματος του δωρητή, που ήθελε
το πλοίο, παράλληλα με τον εθνικό του σκοπό,
να εκπληρώνει και εκπαιδευτική αποστολή.

(Το κείμενο πήραμε από το:

<http://www.bsaverof.com/gr/history.htm>

*

Τελευταία, στο δοξασμένο θωρηκτό συνέβησαν
διάφορα, που προσβάλουν το ίδιο, όπως και τη
μνήμη αυτών που «έφυγαν» και των λίγων που
έχουμε ακόμη μαζί μας και υπηρέτησαν σ' αυτό.
Από τηλεοπτικά Show, μέχρι ιδιωτικά πάρτι και
γάμους με τον μανδύα των «Ποσειδωνίων 2010»,
με «μοντελάκια» να κυκλοφορούν σε όλα τα
σημεία του πλοίου. Στον τύπο αρχές του καλο-
καιριού, διαβάσαμε πολλά. Παραθέτουμε μόνο
ανακοίνωση του Γενικού Επιτελείου Ναυτικού.
«Το GEN είχε ενημερωθεί ότι επί του ΠΙΝΜ Γ.
Αβέρωφ επρόκειτο να πραγματοποιηθεί, την Πέ-
μπτη 10 Ιουνίου εκδήλωση για την ολοκλήρωση
των «Ποσειδωνίων 2010», τη διοργάνωση της
οποίας είχε αναλάβει η ναυτιλιακή εταιρείας At-
las Maritime. Για το λόγο αυτό άλλωστε το GEN
προχώρησε στην παραχώρηση του».

Ποτοποιία Στουπάκη

Ο Ιωάννης Π. Στουπάκης γεννήθηκε στο Δαφνώνα το 1881 και ασχολήθηκε με την ποτοποιία το 1900 στην Αγία Κυριακή στο Τάλλαρος του Κάμπου, όπου είχε το πρώτο του καζάνι. Γρήγορα όμως το μετέφερε στο Δαφνώνα όπου λειτουργεί από τότε.

Διάφορες παλαιότερες συσκευασίες ούζου Στουπάκη

Υπερσύγχρονα αποστακτήρια στις νέες εγκαταστάσεις

Ιωάννης, Αλέξανδρος και Γιάννης, τρεις γενιές παραγωγής ούζου Στουπάκη στον Δαφνώνα

Γύρω στο 1950 το ανέλαβε ο γιος του Αλέκος και συνέχισε την παραγωγή ούζου παράλληλα με τις άλλες του ασχολίες (ελαιοτριβείο, χωράφια κ.α.).

Ο Γιάννης Α. Στουπάκης που ανέλαβε το 1990, ασχολείται με μεράκι στο επάγγελμα του πατέρα και του παππού του και έκανε το ούζο Στουπάκη το περίφημο «Καζανιστό» ένα από τα καλλίτερα αν όχι το καλλίτερο ούζο της Χίου.

Όλοι όσοι γνωρίζουν από ούζο, προτιμούν το «Καζανιστό» για την καλή του ποιότητα αποτέλεσμα αγάπης του Γιάννη στη δουλειά του και της πείρας επί εκατό και πλέον χρόνια.

Πριν λίγα χρόνια έγινε κάποια επέκταση των εγκαταστάσεων (προσθήκη των χώρων του παλιού ελαιοτριβείου) και πριν το καλοκαίρι που πέρασε, τελείωσαν οι νέες υπερσύγχρονες εγκαταστάσεις που ξεκίνησαν μετά από τη σύσταση εταιρείας με την επωνυμία «Ποτοποιία Χίου Στουπάκη Α.Ε.».

Από έντυπο της εταιρείας πήραμε το απόσπασμα που ακολουθεί:

«...Η μοναδική συνταγή με το χιώτικο γλυκάνισο, έκανε το ούζο του Ιωάννη Π. Στουπάκη ιδιαίτερα αγαπητό στην περιοχή και το 1900 κατάφερε να εκδώσει επίσημη άδεια από τις τουρκικές αρχές, για το αποστακτήριο με έδρα τον Δαφνώνα. Το ούζο ταξίδευε σε όλα τα χωριά του νησιού, ακόμα και στα Βορειόχωρα, ενώ το εμπόριο με τα παράλια της Μικράς Ασίας ανθούσε.

Ο Αλέξανδρος Στουπάκης, ο μικρότερος από τα επτά αδέρφια, συνέχισε αυτό που ξεκίνησε ο πατέρας του. Το 1990, ο εγγονός του ιδρυτή, Γιάννης Στουπάκης, έβγαλε το ούζο με την επω-

Ιστορία, πρόοδος, επέκταση

νυμία «Καζανιστό», διατηρώντας αναλλοίωτη την παραδοσιακή γεύση του και τονίζοντας τη μοναδικότητα στην παραγωγή του.

Το 2008 η μετοχική σύνθεση της εταιρείας ενισχύθηκε με νέους μετόχους και μετονομάστηκε σε «Ποτοποιία Χίου Στουπάκη Α.Ε.». Παράλληλα δημιουργήθηκε μια νέα παραγωγική μονάδα με την οποία εκσυγχρονίσθηκαν όλες οι παραγωγικές διαδικασίες, κρατώντας τον παραδοσιακό τρόπο απόσταξης του ούζου.

Σήμερα, το μοναδικό ούζο «Καζανιστό» Στουπάκη, συνεχίζει να προσφέρει μια ξεχωριστή γεύση σε όλους.

Επισκεφθήκαμε επανειλημμένα τις νέες εγκαταστάσεις της Ποτοποιίας Χίου Στουπάκη Α.Ε., βορειοανατολικά του Δαφνώνα και εντυπωσιάσθηκαμε από τη μοντέρνα τεχνολογία και τον τελευταίου τύπου εξοπλισμό, την καθαριότητα, την οργάνωση στην παραγωγή και διάθεση των προϊόντων τους.

Εκτός από το γνωστό ούζο που διατίθεται σε νέα συσκευασία, μεγάλη επιτυχία της ποτοποιίας είναι το νέο σχετικά λικέρ «Homericon» με άρωμα μαστίχας, που έχει κατακτήσει ήδη την χιώτικη αγορά και όχι μόνο.

Ευχόμαστε ολόψυχα στην ιστορική ποτοποιία και με το νέο της σχήμα, να διαπρέψει.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Το ούζο «Καζανιστό» Στουπάκη στη νέα του μορφή

Το λικέρ μαστίχας «Homericon»

Οι νέες εγκαταστάσεις της «Ποτοποιίας Χίου Στουπάκη Α.Ε.»

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος του Δαφνώνα στο Ομήρειο

Άξιος συγχαρητηρίων ο Πολιτιστικός Σύλλογος του Δαφνώνα, με όλους τους συντελεστές και συνεργάτες του, που στις 17 του περασμένου Απρίλη, μας χάρισαν μια θαυμάσια βραδιά.

«Τώρα τα Πασχαλόγιορτα» ονόμασαν την όμορφη αυτή εκδήλωση που συμπεριλάμβανε χορευτικά, δράματα, ομιλίες και σχόλια.

Χόρεψαν τα χορευτικά του Δαφνώνα, συνεπικουρούμενα από τα χορευτικά του Βερβεράτου και της Π.Ε.Κ.Ε.Β.

Η αίθουσα παραστάσεων του Ομηρείου Πνευματικού Κέντρου Δήμου Χίου είχε από νωρίς γεμίσει. Η Κατερίνα Μουσελίμη παρουσίασε το πρόγραμμα και ο Πρόεδρος του Συλλόγου Παντελής Μυωτέρης, καλωσόρισε τους παρευρισκόμενους. Ακολούθησαν τα χορευτικά και τα δράματα.

Η σκηνική παρουσία όλων ήταν άψογη και άξια συγχαρητηρίων.

Την καλλιτεχνική διεύθυνση και γενική επιμέλεια του προγράμματος είχε η Άννα Μιμίδη που είναι και η χοροδιδάσκαλος στα χορευτικά του Δαφνώνα, του Βερβεράτου και της Π.Ε.Κ.Ε.Β.

Χοροδιδάσκαλος στο παιδικό τμήμα του Δαφνώνα, είναι ο Μιχάλης Αργυράκης.

Έπαιξαν οι μουσικοί: Γιώργης Αυγουστίδης βιολί, Μανώλης Αυγουστίδης λαούτο, Γιάννης Βούκουνας κρουστά, Θεοδόσης Πιπίδης κλαρίνο-τραγουδι και τραγούδησε επίσης η Λουλουδιά Σούτη.

Στον ήχο ο Στέλιος Βαρκάρης.

Τα σκηνικά ήταν του Νίκου Φράσκου, ενδυματολόγοι οι Άγγελος Θεοδοσίου και Νίκος Σωτηρίου, video Γεώργιος Μπουλάς, φωτογραφία ο Σταμάτης Μενής. Έφοροι χορευτικού Δαφνώνα οι Βούλα Μισιριώτη και Κατερίνα Χαβιάρια. Χορηγός επικοινωνίας, «Πατρίδα».

Μπράβο σε όλους και σε άλλα με καλό

Από μεγαρίτικο δράμα

Ο λουλουδέσιος σταυρός μπροστά

Σ' ένα κατάμεστο Ομήρειο όλοι χειροκροτούσαν

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου Παντελής Μυωτέρης, με τα χορευτικά να τον πλαισιώνουν, ευχαριστεί συντελεστές και κοινό

Του Α. Σ. Μητροπολίτου Σμύρνης κ. Χρυσοστόμου (Λόγος κατά την εορτήν του Αγίου Νικολάου 6 Δεκεμβρίου 1912 τελουμένης δοξολογίας υπέρ του Αυτοκράτορος πασών των Ρωσσιών Νικολάου εν τω Μητροπολιτικῷ Ναῶ της Αγίας Φωτεινῆς.)

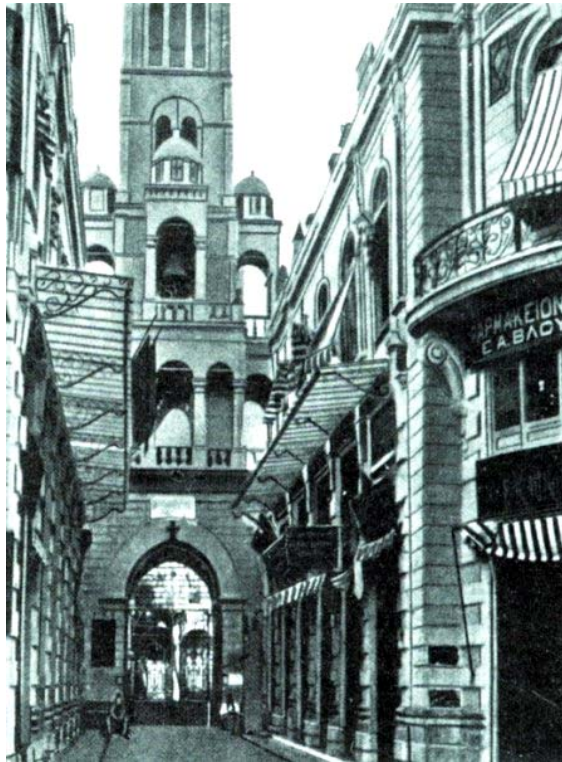
Ἐξοχώτατοι Κύριοι Πρόξενοι και αγαπητοὶ Χριστιανοὶ ἀδελφοί, ενός των μεγίστων Ἡρώων και Γιγάντων εἰς την αγνότητα και αγιότητα, ενός των επιφανεστάτων της Χριστιανικῆς Εκκλησίας Ποιμένων και Ἡγουμένων, ενός των γεναιοτάτων ἀθλητῶν, προστάτων και προμάχων της Ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, του Αρχιεπισκόπου Μύρων της Λυκίας, Νικολάου του θαυματουργού, ἐπιτελούμεν την σήμερον την ἐτήσιον μνήμην και πανήγυριν. Και συνήλθομεν ἐπὶ τούτῳ την σήμερον, ἀφέντες ἕκαστος τα οικεῖα και συνήθη ἔργα της ἡμέρας, ἵνα αποδώσωμεν τας χρεωστούμενας τιμὰς εἰς την μνήμην τοιοῦτου αγιωτάτου ἀνδρός, καταστολίζοντος ὡς ἄλλος φαεινὸς ἀστὴρ και φωσφόρος το υπέρλαμπρον της Χριστιανικῆς Εκκλησίας στερέωμα δια της πίστεως, δια της πραότητος, δια της ἐγκρατείας και αγνότητος και των λοιπῶν μεγάλων Χριστιανικῶν του ἀρετῶν.

Ἀλλὰ ταυτοχρόνως συνήλθομεν την σήμερον ὑπὸ τους ιερούς τούτους θόλους του Ναοῦ του Θεοῦ, ἵνα ἀπονέμοντες τας χρεωστικὰς ὑπὸ του Γένους μας οφειλετικὰς τιμὰς ἐπιτελέσωμεν και ἄλλο υψηλὸν και ἀπαραίτητον χρέος, ν' ἀναπέμψωμεν εὐχὰς και δοξολογίας, ὑπερ του την σήμερον ὑπὸ μυριάδων χειλέων και στομάτων και εκατοντάδων ολοκλήρων εκατομμυρίων λαοῦ ἀνευφημουμένου και τιμωμένου Μεγαλειωτάτου, Εὐσεβεστάτου, κραταιοτάτου και Γαληνοτάτου Ὀρθοδόξου Χριστιανοῦ Αυτοκράτορος, πρώτου προμάχου και προασπιστοῦ και προστάτου της Ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως, ἥτις μεγαλύνεται και κρατύνεται και ἐκτείνεται ἐπὶ το πρόσωπον της γῆς κατὰ Βορᾶν και κατὰ Νότον, κατὰ Ἀνατολὰς και Δυσμὰς, του μεγάλου των Ὀρθοδόξων ἀδελφῶν ἡμῶν εν τη πίστει Ρώσσων Βασιλέως και Ἡγεμόνου Νικολάου του Β'.

Ἡ Εκκλησία ἡμῶν την σήμερον πανταχοῦ της γῆς πλέκει ἐξαιρέτους ὕμνους και θαυμαστά ἐγκώμια προς το Βασίλειον τούτο ιεράτευμα, τον μέγαν Τιτάνα της αγνότητος και ευορκίας, τον δόξη και τιμῇ ἐστεμμένον της πίστεως ἡμῶν αγιωτάτον Αρχιερέα, τον Ἄρχοντα τούτον της εἰρήνης και της πραότητος, τον Αυτοκράτορα της ἐγκρατείας και ἀυταπαρνήσεως, τον τετιμημένον Ἱεράρχην Νικόλαον, διότι, ὡς δεν ἀγνοεῖτε, ἡ καθολικὴ συνειδῖσις της πανταχοῦ γῆς διεσπαρμένης Εκκλησίας ὀλιγοστὸς ἀγίους περιέβαλε διὰ τῆς ἐξαιρετικῆς και μοναδικῆς ἀγάπης, λατρείας και ἀφοσιώσεως, ὡς τον θαυμαστὸν τούτον ἀνθρώπον του Θεοῦ τον Αρχιεπίσκοπον Νικόλαον.

Ἕμνοι δε και ἐγκώμια βασιλικά και ἐπευφημῖα αυτοκρατορικά ἀναπλέκονται ἐφέτος και ἀντιχούσαι πανταχοῦ του Χριστιανικοῦ και ὀρθοδόξου κόσμου, και ἐξαιρέτως κατὰ την ἐφετηνὴν ταύτην εορτὴν μυριόστομοι ἐκ πάσης γωνίας ὅλων των ὀρθοδόξων Κρατῶν ἀναβαίνουνσι προς τον θρόνον του Θεοῦ εὐχαριστήριοι δεήσεις, και

βαθύτατα ἀπὸ του ενός ἀκροῦ μέχρι του ἄλλου συνκινεῖται και συγκλονίζεται ἐκ των εορτασίμων ἀλαλαγμῶν ἡ ἀχανῆς και ἀπέραντος Ἐπικράτεια των Ρώσσων ὑπέρ του ἐνδόξου αὐτῶν Μονάρχου Νικολάου, ὅστις ἀποτελεῖ ὄντως την συμπαθεστέραν μορφήν ἐξ ὅλων των Χριστιανῶν Μοναρχῶν της γῆς, και οὔτινοςτο πρόσωπον και το ὄνομα εἶναι πρόσωπον και ὄνομα εν τη παγκοσμίῳ κινήσεικατ, ἐξοχὴν Ἄρχοντος και Αυτοκράτορος πραότητος και καλοκαγαθίας και ὡς τοιοῦτον περιεβλήθη τὴν γενικὴν και παγκόσμιον, δύναμιν να σας εἶπω, δημοτικότητα και λατρείαν, ἡς αἱ πανορθόδοξοι και παγκόσμιοι ἐκδηλώσεις βαθέως κατὰ του χρόνου ἰδίως τούτου την περίοδον δονούσι τας χορδὰς των καρδιῶν ου μόνων των ἀπειροπληθῶν υπηκόων του ἀλλὰ και πάσης ἄλλης εὐγνώμονος Χριστιανικῆς ὀρθοδόξου ψυχῆς.

Ἁγία Φωτεινὴ Σμύρνης (<http://thalassakaradeniz.livepage.gr/image/1200/27915>)

Αιώνες μακροί χωρίζουσιν ημάς από του σήμερον εορταζομένου και τιμωμένου επιφανεστάτου της Εκκλησίας Ποιμένου. Δεκαεπτά εκατονταετηρίδες εκύλισαν τα μεγάλα και υπερήφανά των κύματα επί των ανθρωπίνων γενεών και γεγονότων, και όμως δεν ηδυνήθησαν να κατακαλύψωσιν ή επισκιάσωσιν την υπέροχον του εξεραίτου τούτου Ηρώως και Γίγαντος αρετήν και μνήμην, ήτις παν τουναντίον με την πρόδον των αιώνων προβαίνει γιγαντουμένη και μεγαλυνομένη, ζώσα αείποτε λαμπρά, αγήρως και ακμαία εν τη συνειδήσει του όλου χριστιανικού κόσμου.

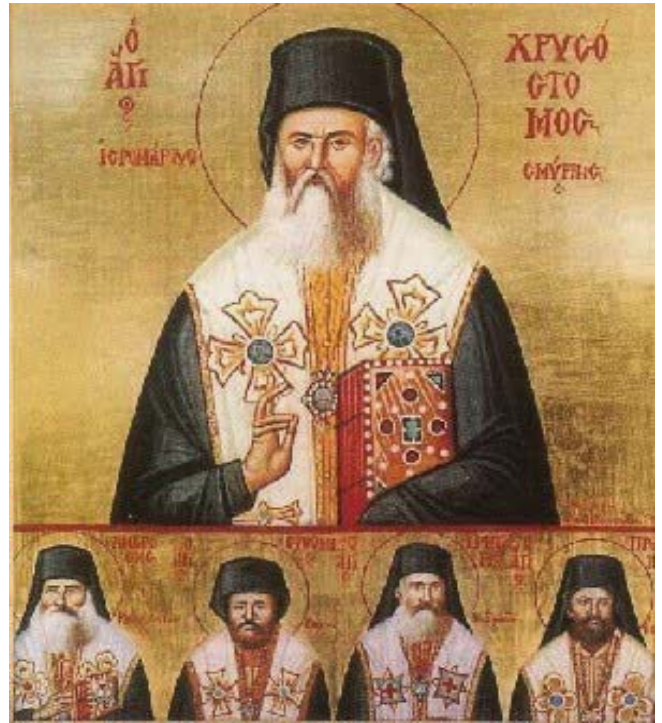
Αποστάσεις τόπου μεγάλαι χωρίζουσι και ημάς, τους εν τη προκαθημένη ταύτη της Ασίας της Μικράς πόλει, την αποτελούσαν τον οφθαλμόν της όλης Ανατολής, εκλαμπροτάτη πόλει της Σμύρνης, οικούντος, από της απεράντου και αχανούς αλλά και ενδόξου δια τον Ορθόδοξον Χριστιανισμόν χώρας εκείνης, όπου εκατομμύρια ευτυχών λαών απολαμβάνουσι τα αγαθά της ειρήνης, της ευνομίας και πάσης άλλης ευδαιμονίας υπό την κραταιάν και πατρικὴν βασιλείαν του δεδοξαμένου τούτου Αυτοκράτορος Νικολάου, πλην τούτο δεν μας εμποδίζει να εξυμνώμεν τας αρετάς Μονάρχου, όστις εις τας εμπνεύσεις μεγαλόφρονος ανταπαρνήσεως, εις τας πτήσεις της φύσει γενναίας και φιλελευθέρας αυτών ψυχής και εις τας υψηλάς της Χριστιανικής του καρδίας παρορμήσεις υπείκων εδωρηφόρησεν εις απειροπληθείς λαούς τας μεγίστας των ελευθεριών, και έδωκεν εις τα ανθρώπινα δικαιώματα τόσων και τόσων καταδυναστευομένων τέως λαών την πανηγυρικωτέραν αυτώνέκφρασιν και διατύπωσιν και την διαρκεστέραυτων εγγύησιν και εξασφάλησιν.

Και δοξάζουσιν οι λαοί ούτοι πάντες ευγνωμόνως το μέγα όνομα του Ελευθερωτού και προστάτου των καταδυναστευομένων τούτου Ηγεμόνος όστις εγνώρισε καλώς ότι τότε μόνον ο Ηγεμών των λαών είναι ισχυρός, ελεύθερος, ένδοξος και μέγας, εφόσον στηρίζεται και βασιλεύει επί της αγάπης, επί της θελήσεως, επί της ελευθερίας και εν ταις καρδίαις των λαών,

Ήταν μόνος

Ήταν μόνος του
κι έψαχνε για φωλιά
ένα σπίτι να χωρέσει τις αγωνίες του
και να τις μοιραστεί με τους περαστικούς
κι όσο μεγάλωνε η αγωνία του
τόσο τον αποφεύγανε

Μανώλης Φύσσας

«Εικόν των αγίων εθνοιερομαρτύρων Ιεραρχών της Μικρασίας, έργο Ζαχαρ. Καραφέργια, Βόλος»
(http://www.myriobiblos.gr/texts/greek/kargakos_chrysostom/index.htm)

διότι εν τη ελευθερία, εν τη ευδαιμονία και εν τω μεγαλείω των λαών κείται η ευδαιμονία του μεγαλείου και η αληθής ελευθερία των Αρχόντων. Υπέρ τοιούτου Κραταιού, ελευθέρου, ευδαίμονος και μεγάλου Μονάρχου ας ενώσωμεν και πάντες ημείς τας ημετέρας ευχάς εις μίαν μεγάλην και μέχρι του θρόνου του Θεού διήκουσαν κολασσιαίαν προσευχήν, και ας δεηθώμεν του Βασιλέως των βασιλευόντων και Κυρίου των κυριευόντων, όπως ταις πρεσβείαις του σήμερον δοξαζομένου μεγάλου θαυματουργού Νικολάου στηρίζεται υγιής και ακλόνητος ο εορτάζων Βασιλευς Νικόλαος επί του ενδόξου θρόνου των Προγόνων του, όπως βασιλεύη δια της λατρείας και αγάπης επί ταις καρδίαις του πιστού Ορθοδόξου λαού, και όπως μεγαλύνηται και αναβαίνει από δόξης εις δόξαν προς χαράν και τιμήν και θρίαμβον όλου του Ορθοδόξου Χριστιανικού κόσμου, ου τας τύχας κρατών εν τη κραταιά χειρί αυτού διευθύνει τόσον καλακαγάθως και φιλοδικαίως και σταθερώς διά της αληθής και βεβαίαν παντός λαού και φυλής και γλώσσης ελευθερίαν και ευδαιμονίαν.
Κύριε σώζε τον Βασιλέα.

Από το «Εβδομαδιαίον Θρησκευτικόν Φύλλον Ο Ιερός Πολύκαρπος, Αριθ. 88, 8η Απριλίου, 1912. Πρόνοια και επιστασία του Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου, δαπάνη δε και προς όφελος της Θρησκ. Αδελφότητος Ευσεβείας».

Δωρεά στο Νοσοκομείο της Χίου Από το Σύλλογο «Αγία Μαρκέλλα» Bethlehem, Pa της Αμερικής

Ήμουν ακόμη στην Αμερική, όταν ο δραστήριος τότε ακόμη χιώτικος σύλλογος «Αγία Μαρκέλλα» Bethlehem, Pa, είχε προσφέρει στο νοσοκομείο Χίου ένα μηχάνημα αιμοκάθαρσης.

Τα χρόνια πέρασαν και πολλά από τα μέλη του συλλόγου, «απεδήμησαν εις Κύριον». Στο ταμείο όμως υπήρχαν κάποια χρήματα, που τα εναπομείναντα μέλη, αποφάσισαν να διαθέσουν και πάλι στο Νοσοκομείο Χίου. Μου έκαναν δε την τιμή να τους εκπροσωπήσω στη Χίο και να αξιοποιήσουμε με τον καλύτερο τρόπο το ποσό.

Με τον πρώην Διοικητή του νοσοκομείου Γιάννη Ξενάκη, είχαμε αρχίσει κάποιες διαδικασίες που δεν πρόλαβαν να ευοδοθούν, λόγω καθυστέρησης αποστολής των χρημάτων (νομικό κόλλημα στην Αμερική). Μετά τις τελευταίες εκλογές και την έλευση του νέου Διοικητή Ελευθερίου Παπαϊωάννου, επικοινωνήσα μαζί του και συζητήσαμε το θέμα από την αρχή.

Αφού μίλησε με τους γιατρούς και τους επιτελείς του, με κάλεσε και συζητήσαμε για τις ανάγκες του Νοσοκομείου και ποιες απ' αυτές μπορούσαμε να καλύψουμε με τα χρήματα, που είχα εν τω μεταξύ παραλάβει και ήταν 32.406,07 δολάρια (σε ευρώ με τους τόκους στο διάστημα που μεσολάβησε, 24.966,00).

Αποφασίσαμε λοιπόν να αγοραστούν τα τρία μηχανήματα που εικονίζονται στις φωτογραφίες που ακολουθούν και είναι:

Ένα μόνιτορ για την Καρδιολογική Κλινική Μονάδα Εμφράγματος, εικοσιτετράωρης παρακολούθησης ζωτικών παραγόντων των ασθενών.

Άνω, μόνιτορ καρδιολογικής, κάτω, μόνιτορ προστατεκτομής και δεξιά τροχήλατο μόνιτορ παιδιατρικής

Ένα μόνιτορ για το Ουρολογικό, για αναίμακτες προστατεκτομές για εξάχνωση του αδένου, το οποίο περιορίζει το χρόνο νοσηλείας.

Ένα τροχήλατο μόνιτορ για την Παιδιατρική Κλινική χαμηλού βάρους για παρακολούθηση νεογνών και παιδιών σε αερομεταφορά.

Τα μηχανήματα αγοράστηκαν από εμένα και παραδόθηκαν στο νοσοκομείο (6-8-2010) όπου και λειτουργούν, βοηθώντας στην καλύτερη νοσηλεία των ασθενών.

Τα μηχανήματα στοίχισαν 23.739,68

Το υπόλοιπο των 1226,32 ευρώ, παραδόθηκε με επιταγή στο Νοσοκομείο.

Ευχαριστήρια επιστολή απεστάλη στους δωρητές, καθώς και δελτίο τύπου-ευχαριστήριο στις τοπικές εφημερίδες.

Πριν κλείσω, αυτό το σημείωμα, θέλω να ευχαριστήσω τον κ. Ελευθέριο Παπαϊωάννου, Διοικητή του Νοσοκομείου, που εκτός από έντιμος αξιωματικός (απόστρατος) και άριστος επιστήμονας, με κέρδισε σαν άνθρωπος, με το ειλικρινές, πλατύ του χαμόγελο. Επίσης ευχαριστώ τον κ. Γεώργιο Γεωργιόπουλο, Διευθυντή της Καρδιολογικής Κλινικής και Διευθυντή Ιατρικής Υπηρεσίας, τον κ. Σταύρο Αβδελιώδη, Προϊστάμενο Οικονομικών Υπηρεσιών και τις κυρίες στη Γραμματεία για την άριστη συνεργασία μας. Πάνω απ' όλους βέβαια ευχαριστώ κι εγώ τους φίλους ομογενείς, που ζουν στη ξενιτιά, αλλά ποτέ δε ξεχνούν τον τόπο που τους γέννησε και τους δηλώνω για μια ακόμη φορά πως είμαι περήφανος που είμαι ένας απ' αυτούς και που έζησα για αρκετά χρόνια κοντά τους, στην όμορφη πόλη, Bethlehem, Pa.

Βαγγέλης Ρουφάκης

Από αριστερά: Ο γράφων, ο κ. Γεώρ. Γεωργιόπουλος, ο κ. Ελ. Παπαϊωάννου και ο κ. Σταύρος Αβδελιώδης

Η ελιά

Είμαι του ήλιου η θυγατέρα
η πιο απ' όλες χαϊδευτή.
Χρόνια η αγάπη του Πατέρα
σ' αυτόν τον κόσμο με κρατεί.
Όσο να πέσω νεκρωμένη,
Αυτόν το μάτι μου ζητεί.
Είμ' η ελιά η τιμημένη.

Δεν είμ' ολόξανθη, μοσχάτη
τριανταφυλλιά ή κιτριά.
Θαμπώνω της ψυχής το μάτι,
για τ' άλλα μάτια είμαι γριά.
Δε μ' έχει αηδόνι ερωμένη,
μ' αγάπησε μία θεά.
Είμ' η ελιά η τιμημένη.

Όπου κι αν λάχω κατοικία,
δε μ' απολείπουν οι καρποί.
Ως τα βαθιά μου γηρατεία
δε βρίσκω στη δουλειά ντροπή.
Μ' έχει ο Θεός ευλογημένη
κι είμαι γεμάτη προκοπή.
Είμ' η ελιά η τιμημένη.

Φρίκη, ερημιά, νερά και σκότη,
τη γη εθάψαν μια φορά.
Πράσινη αυγή με φέρνει πρώτη
στο Νώε η περιστέρα.
Όλης της γης είχα γραμμένη
την εμορφιά και τη χαρά.
Είμ' η ελιά η τιμημένη.

Εδώ στον ίσκιο μου από κάτου
ήρθ' ο Χριστός ν' αναπαυθεί
κι ακούστηκε η γλυκιά λαλιά του
Λίγο προτού να σταυρωθεί.
Το δάκρυ του, δροσιά αγιασμένη
έχει στη ρίζα μου χυθεί.
Είμ' η ελιά η τιμημένη.

Κωστής Παλαμάς

*

Η ελιά

Ευλογημένο να 'ναι ελιά το χώμα που σε τρέφει
κι ευλογημένο το νερό που πίνεις απ' τα νέφη
κι ευλογημένος τρεις φορές αυτός που σ' έχει στείλει
για το λυχνάρι του φτωχού, για του άγιου το καντήλι.

Ιωάννης Πολέμης

Στο μάζεμα της ελιάς

Από το ερειπωμένο ελαιοτριβείο του Προβέτζα (Συκιάδα)

Στις ελιές... (Φωτο: Μαξ Ρεντιάνη)

Στο ελαιοτριβείο του Θ(ε)οδόση (Δαφνώνας 1960)

Χίος

Χίος, χαριτόβρυτη Αρχόντισσα,
με πόσα πανέμορφα κεντίδια
στόλισαν οι καιροί το φόρεμά σου!
Αγκαλιά γελαστή κι ανοιχτόκαρδη
το μεγάλο λιμάνι σου,
ανάπαυσης λίκνο στο κάθε πλεύσιμο.

Μυροβόλος ο πλατύχωρος κάμπος σου
με τα μυριάνθιστα λουλουδόδεντρά του
αναμοχλεύει τα φυλλοκάρδια,
δονεί τις αισθήσεις.

Απαλά μελωδούν τ' αρώματα:
«Γλυκεία η ζωή κι ο θάνατος μαυρίλα»¹.
Πειρατές, κουρσάροι, τυχοδιώκτες,
απ' Ανατολή και Δύση,
σπίλωσαν την Αρχοντιά σου.

Στο καστροχώρι τα Μεστά

πέτρωσαν παντοτινά τα βήματα των Γενοβέζων,
στους πύργους, τα στενοσκοτεινά σοκάκια.

Κι οι δρόμοι της θάλασσας
έφεραν το μεγάλο σου τέκνο²
στην Εσπερία, να μεταλαμπαδεύσει
τα φώτα στις σκλαβιάς τα σκοτάδια,
μεγάλος Δάσκαλος του Γένους.

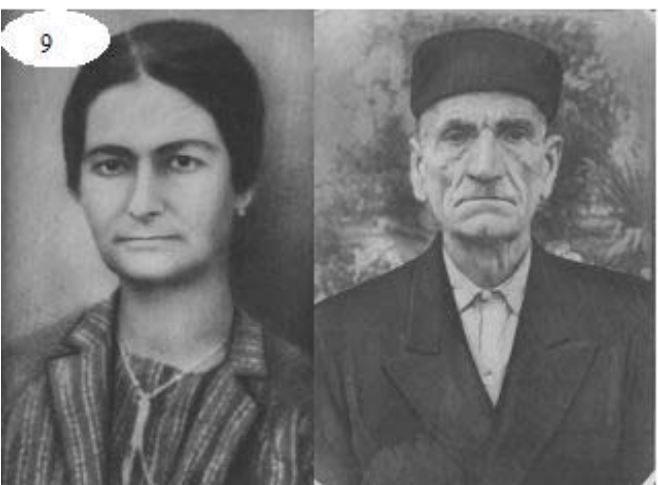
Η Δασκαλόπετρα³, ακατάλυτος βράχος,
στέκει σημαδεμένος με τ' Ομήρου τα χνάρια.
Εδώ, της οικουμένης πρωτοδάσκαλος
«ποιούσε» κι εδίδασκε:
«Άνδρα μοι έννεπε Μούσα πολύτροπον...»

Ανδρεάνη Ηλιοφώτου

1. Στίχος του Διονυσίου Σολωμού από τον «Λάμπρο».
2. Το μεγάλο τέκνο της Χίου, ο Αδαμάντιος Κοραΐς.
3. Δασκαλόπετρα: κατά την παράδοση στο βράχο αυτό, βό-

Αποψη του λιμανιού της Χίου

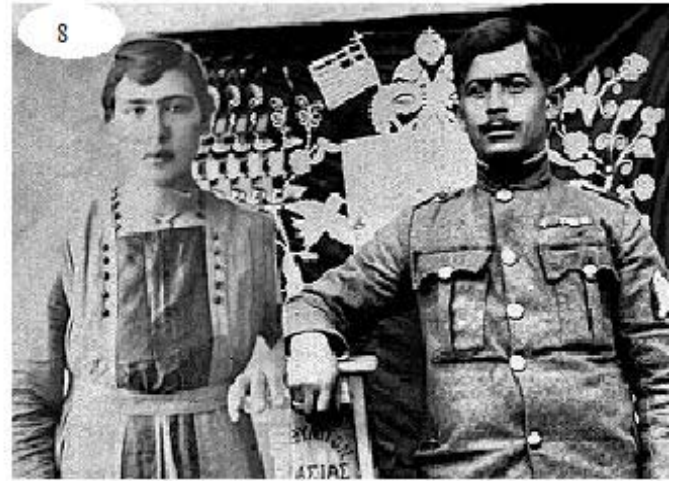

Αντρόγυνα του Δαφνώνα π

Αντρόγυνα του χωριού μας που έφυγαν πριν από χρόνια για τον τόπο της αιώνιας γαλήνης. Απόγονοί τους οι σημερινοί κάτοικοι του Δαφνώνα και όχι μόνο. Αιωνία τους η μνήμη...

- 1) Γιάγκος και Κυριακή Μαμούνα
- 2) Γιώργης και Ειρήνη Μισιριώτη
- 3) Γιώργης και Μαρία Μισιριώτη
- 4) Δημήτρης και Κυριακούλα Μισιριώτη
- 5) Νίκος και Ευτυχία Νεαμονίτη
- 6) Δημήτρης και Μαριγώ Ντίλη

ου «έφυγαν» τον 20^ο αιώνα

- 7) Μιχάλης και Βασιλικό Παπαζενάκη
- 8) Παράσχος και Κυριακή Πολιτάκη
- 9) Νικολής και Στυλιανή Ρουφάκη
- 10) Γιώργης και Μαρίκα Στουπάκη
- 11) Γιάννης και Αναστασία Στουπάκη
- 12) Μανώλης και Φωτώ Χαβιάρα
- 13) Σταμάτης και Αργυρώ Χαβιάρα
- 14) Νικολής και Αγγελού Ψαρρού

Φωτογραφίες-κειμένο: Βαγγέλη Ρουφάκη

Του συνεργάτη μας
Αντώνη Τενέδιου,
Σκαλοχώρι, Λέσβου

Μικρή ξενάγηση στις ομορφιές και Περιηγητές και ξένοι επισκέπτες περιέγραψαν

Συνέχεια από το προηγούμενο

Στον Κάμπο και τα Μαστιχοχώρια!

Ο Κάμπος είναι μία από τις ωραιότερες περιοχές της Χίου. Είναι μια κατάφυτη έκταση που καλύπτεται κυρίως από περιβόλια εσπεριδοειδών. Υπάρχουν στη περιοχή αυτή πολλά υπόγεια νερά. Αφθονα νερά και ήπιο κλίμα ευνόησαν τη δημιουργία ενός απέραντου πορτοκαλεώνα.

Στην περιοχή αυτή υπάρχουν από παλαιότερα χρόνια αρκετές πλούσιες κατοικίες και επαύλεις. Ήδη από τον 14^ο αιώνα οι Γενοβέζοι έχτισαν εκεί εντυπωσιακές κατοικίες. Αργότερα συνέχισαν να χτίζουν επαύλεις στα περιβόλια τους πλούσιοι ντόπιοι αριστοκράτες (Αργέντης, Ράλλης, Πετροκόκκινος, Καλβοκορέσης και πολλοί άλλοι). Στα πλούσια σπίτια και στις επαύλεις έχτιζαν περίφημοι κτίστες υψηλούς τοίχους. Τους έχτιζαν με την υπέροχη θυμιανούσικη πέτρα. Έτσι προστάτευαν σπίτια και περιβόλια από το κρύο, τη σκόνη, την υγρασία και τους δυνατούς αέριδες. Τα περιβόλια τα πότιζαν από πηγάδια με μάγγανο. Έχτισαν ωραιότατες στέρνες που τις κοσμούσαν με μαρμάρινα ανάγλυφα και ωραιότατους κρουνοί στις αυλές τους.

Δημιουργούσαν συστάδες θάμνων και σκιερών δρόμων με αναρριχώμενα γιασεμιά και άλλα λουλούδια. Δημιουργούσαν με τον τρόπο αυτό υπέροχους τόπους διαμονής.

Τα σπίτια των πλουσίων είχαν δύο και τρία πατώματα. Υψώνονταν επιβλητικά πάνω από τις κορφές των δέντρων. Έτσι εξασφάλιζαν ωραιότατη θέα προς τη θάλασσα ή προς το καταπράσινο κάμπο. Έχτιζαν ανηιδωτές πόρτες και παράθυρα καθώς και στοές από μαρμάρινες κολώνες.

Εξαιρετικά ήταν τα μπαλκόνια, οι μικρές ανίδες, οι πελώριες αυλόπορτες με τους θυρεούς και τα

διάφορα ανάγλυφα. Οι αυλές με τα περίφημα ψηφιδωτά από βότσαλα. Τα ζωγραφιστά ταβάνια και οι ζωγραφιστοί τοίχοι.

Αλλά δυστυχώς από τη μια η σφαγή της Χίου το 1822 και ο φοβερός σεισμός του 1881 κατέστρεψαν πολλά από αυτά τα ωραία οικοδομήματα.

Τα Μεστά

Τα Μεστά είναι ένα ιστορικό μαστιχοχώρι στη νότια Χίο που έχει κτίσματα του 14^{ου} και 15^{ου} αιώνα. Το κάστρο και το ίδιο το χωριό έχουν χαρακτηριστεί διατηρητέα μνημεία.

Το χωριό βρίσκεται 35 χιλιόμετρα νοτιοδυτικά της πρωτεύουσας. Τα σπίτια του είναι δεμένα το ένα με το άλλο. Οι δρόμοι του είναι σκυρόστρωτοι και αρκετά στενοί. Το χωριό χτίστηκε με τον τρόπο αυτό για να έχει προστασία από τις αλλεπάλληλες επιδρομές των κουρσάρων και των τούρκων. Βρίσκεται μακριά από τη θάλασσα σε μια μικρή άδενδρη κοιλάδα. Ο επισκέπτης που πάει στα Μεστά, βλέπει ότι στους εξωτερικούς τοίχους είναι χτισμένοι μικροί πύργοι και έχουν μόνο μια πόρτα.

Οι συνεχόμενοι τοίχοι που δεν έχουν πόρτες και παράθυρα δίνουν την αίσθηση ότι όλο το χωριό είναι ένα μικρό κάστρο. Ακόμα και στις γωνιές του χωριού υπήρχαν πύργοι. Αν κάτι δεν πήγαινε καλά οι κάτοικοι μπορούσαν να φύγουν μόνο από μια πόρτα (τοποθεσία Κάτω Πόρτα). Σε περίπτωση επίθεσης ο άμαχος πληθυσμός μαζεύονταν σε ένα άλλο πύργο που βρισκόταν στο μέσον του χωριού.

Το Πυργί της Χίου!

Το Πυργί βρίσκεται σε απόσταση 25 χιλίόμετρα από τη πρωτεύουσα. Το χωριό αυτό διατηρήθηκε έτσι όπως αρχικά χτίστηκε. Στενοί οι δρόμοι του. Αμέτρητες είναι και οι μικρές εκκλησίες του. Εντυπωσιακός είναι ο βυζαντινός ναός των

Φότο: Μαξ Ρεντιάνη

Μάγγανο στο κτήμα Μηταράκη στον Κάμπο

Στα προπολεμικά Μεστά

στη νεότερη ιστορία της Μυροβόλου Χίου

με τα ωραιότερα λόγια το όμορφο νησί

Αγίων Αποστόλων που χτίστηκε τον 13^ο αιώνα. Η αρχιτεκτονική του είναι μοναδική. Φέρει ασπρόμαυρη γεωμετρική διακόσμηση των εξωτερικών του τοίχων όπως άλλωστε και τα σπίτια. (Μέθοδος «ξυστών»).

Η μέθοδος αυτή των «ξυστών» ήταν μια τεχνική σκαλίσματος με το χέρι γεωμετρικών σχημάτων σε άσπρο και μαύρο γύψο. Τα υλικά που χρησιμοποιούσαν ήταν απλά. Άμμος και γύψος. Πάνω στον άσπρο γύψο σκάλιζαν και έβαφαν τα γεωμετρικά σχέδια. Η επίπονη αυτή τεχνική μέθοδος επεκράτησε στα χωριά Πυργί και Λιθί της νότιας Χίου. Αυτή η τεχνική μας θυμίζει τα ιταλικά μοντέλα διακόσμησης Sgraffito που τα συναντάμε κυρίως στη Γένοβα της Ιταλίας. Τα σοκάκια στο Πυργί είναι στενά και πλακόστρωτα. Στους εξωτερικούς τοίχους είχαν ανεγερθεί πύργοι για περίπτωση άμυνας από επίθεση κουρσάρων και τούρκων. Κάτι αντίστοιχο με το χωριό Μεστά.

Μαρτυρίες ξένων περιηγητών που ήλθαν κατά καιρούς στο μυροβόλο νησί της Χίου.

Μακρύς και μεγάλος είναι ο κατάλογος των ξένων περιηγητών που κατά καιρούς επισκέφτηκαν το όμορφο νησί της Χίου. Δύο αξιόλογοι άνθρωποι, ο Χιώτης ευπατρίδης Φίλιππος Αργέντης και ο καθηγητής Στίλπων Κυριακίδης κατέγραψαν πολλά ονόματα ξένων περιηγητών που επισκέφτηκαν τη Χίο από τον 15^ο αιώνα και μετά. Ενδεικτικά αναφέρουμε μερικά.

1) Ο Ζάν ντε Τεβενό (Jean de Thevenot) 1633-1667 Γάλλος περιηγητής. Ήρθε στη Χίο το 1656. Έγραψε για το Πυργί της Χίου: «Πυργί δε μέγα χωρίον μετά πύργου κατοικείται».

2) Ο Γιόχαν Βανσλέμπεν (Johann Michael Wasleben) Γερμανός Θεολόγος και περιηγητής. Εφθασε στο Πυργί της Χίου και έγραψε:

«Εκείθεν διήλθομεν δια του Πυργίου, όπου συλλέγουν μαστίχην».

3) Ο Φραντζέσκο Πιαντσένζα (Francesco Piencenza 1655) Ιταλός Νομικός που ήρθε να επισκεφθεί τα νησιά του Αιγαίου. Στη Χίο ήρθε το 1688. Για το Πυργί έγραψε:

«...είναι μέγα χωρίον εντός εκτισμένου πύργου κατοικούμενον δε υπό 2000 και πλέον ψυχών με 30 εκκλησίες...».

4) Ο Εγκίντιους Βαν Εγκμοντ Ντε Νίζενμπουργκ Ολλανδός περιηγητής που ήρθε το 1720 στα νησιά του Αιγαίου. Ήρθε και στο Πυργί της Χίου όπου περιέγραψε το πώς ήταν χτισμένο το χωριό σαν κάστρο.

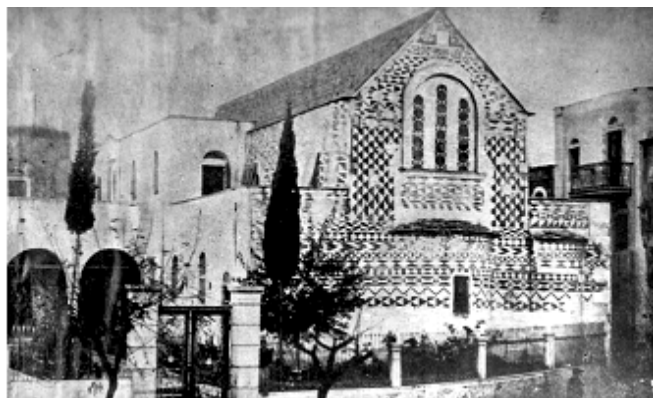
5) Ο Γκιγιόμ Ολιβιέ 1756-1814 Γάλλος φυσιοδίφης ταξίδεψε στην Ανατολή το 1792. Ήρθε και στο Πυργί της Χίου που ήταν ονομαστό.

Παρακάτω αναφέρουμε μερικά ονόματα σπουδαίων ξένων περιηγητών που ήρθαν στη Χίο και κατέγραψαν πολλά χρήσιμα στοιχεία για τους Χιώτες, τα ήθη και τα έθιμά των.

1. Κυριάκος Αγκωνίτης (1391-1452). Έγραψε εξάτομο οδοιπορικό που δυστυχώς κάηκε. Σώθηκαν μόνο μερικά δημοσιεύματα από το έργο του.
2. Βιτσέντζο Κορονέλι (1650-1718) είναι ο Ιδρυτής της εταιρείας των Αργοναυτών της Βενετίας. Έγραψε πολλά ιστορικά συγγράμματα.
3. Τζόρτζ Ουέλερ (1650-1723) Άγγλος συγγραφέας.
4. Σέντελ Χαρτμαν Γερμανός συγγραφέας που έγραψε το Χρονικό της Νυρεμβέργης.
5. Τζαίμς Στιούαρτ Άγγλος περιηγητής και συγγραφέας.
6. Αλεσάνδρο Μπισάνι Ιταλός ταξιδιώτης λάτρης των νησιών του Αιγαίου και συγγραφέας.
7. Χιούζ Ουίλλιαμς Ουαλλός συγγραφέας.
8. Ουίλλιαμ Τάρνερ Άγγλος συγγραφέας.
9. Κρίστοφερ Γουόρντγουόρθ Άγγλος συγγραφέας.

Στο Πυργί του μεσοπολέμου

Ευστά στην εκκλησία της Παναγίας στο Πυργί

«Στον Καρδαμυλίτη ναυτικό» του Θανάση Απάρτη

10. Καρλ Φρόμελ Γερμανός φυσιοδίφης, Καλλιτέχνης και συγγραφέας.
  11. Ρόμπερτ Σάγιερ Άγγλος συγγραφέας.
  12. Οττο Στακελμπεργκ Γερμανός ζωγράφος και συγγραφέας.
  13. Ρίτσαρντ Πόκοκ Άγγλος συγγραφέας και Καλλιτέχνης.
  14. Ουίλλιαμ Χαϊγκερθ Άγγλος συγγραφέας.
  15. Λόρδος Βύρωνας Άγγλος ποιητής και φιλέλληνας.
  16. Σιμόνε Πομαρντι Ιταλός Καλλιτέχνης.
  17. Χενρικ Σαρλινγκ Σκανδιναυός συγγραφέας και Καλλιτέχνης.
  18. Τζαίμς Μακκλιμοντ Άγγλος ζωγράφος και συγγραφέας.
  19. Καμίλα Μωκλέρ Γαλλίδα ζωγράφος και συγγραφέας.
  20. Αντρέ Γκιγιέ Γάλλος Ιστοριογράφος κι άλλοι.
- Το όμορφο νησί της Χίου έχει και μεγάλη ιστορία και πολλές φυσικές ομορφιές. Πάντα μας καλεί να πάμε στα φιλόξενα χωριά του. Στις όμορφες παραλίες του. Όχι μόνο στα Μαστιχοχώρια. Αλλά και στο βόρειο-βορειοδυτικό μέρος του νησιού. Μπορεί το μέρος εκείνο να είναι τραχύ και άγονο. Όμως σίγουρα εκεί ο κουρασμένος από τη βουή της πολιτείας επισκέπτης θα απολαύσει με ηρεμία τη φύση και τους λαχταριστούς θαλασσινούς χιώτικους μεζέδες.
- Στο βορειοανατολικό μέρος του νησιού μας περιμένουν τα Καρδάμυλα (Βλυχάδα, Γιόσωνας Ναγός).

Τα Καρδάμυλα απέχουν 28 χιλιόμετρα από τη πρωτεύουσα. Κοντά στο μυλό του όρμου των Καρδάμυλων υπάρχει μια περιοχή που είναι κατάφυτη από πορτοκαλιές, ελιές, συκιές και αμυγδαλιές.

Η πόλη των Καρδάμυλων έχει μεγάλη ιστορία. Το μέρος αυτό κατοικείται από τους αρχαιότερους χρόνους.

Στα Κάτω Καρδάμυλα (Μάρμαρο) υπάρχει στημένος ορειχάλκινος ανδριάντας του Καρδαμυλίτη ναυτικού. Τον ανδριάντα αυτόν τον φιλοτέχνησε ο γλύπτης Θανάσης Απάρτης.

Εδώ στη περιοχή των Καρδάμυλων υπάρχουν πολλές εκκλησίες. Με ευλάβεια οι πιστοί προσέρχονται στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου του Πριναρίτη. Είναι μια παλιά εκκλησία με πολύ ωραίες τοιχογραφίες και επιγραφές.

Υπάρχει και μια άλλη ενδιαφέρουσα εκκλησία. Τη Υπαπαντής που ο πολύς κόσμος τη ξέρει ως εκκλησία της Χωριοπαναγιάς. Υπέροχη είναι και η εκκλησία του Τιμίου Σταυρού στη Ράχη.

Στη βορειοδυτική Χίο υπάρχει ένα μεγάλο προσκύνημα γνωστό ως τα πέρατα της οικουμένης. Η Αγία Μαρκέλλα στη Βολισσό που γιορτάζει στις 22 Ιουλίου. Υπάρχει πολύ μεγάλη προσέλευση κόσμου από όλη την επικράτεια στη Χάρη της Αγίας.

Στα βορειοδυτικά της Χίου βρίσκεται το χωριό Άγιο Γάλα. Είναι ο αρχαιότερος κατοικημένος τόπος της νήσου καθώς και ένας από τους παλιότερους Μεσαιωνικούς οικισμούς του νησιού. Στη περιοχή αυτή υπάρχει ένα μεγάλο σπήλαιο που παρουσιάζει μεγάλο αρχαιολογικό και παλαιοντολογικό ενδιαφέρον. Στο σπήλαιο αυτό υπάρχει βυζαντινός ναός της Παναγίας καθώς και βυζαντινός ναός της Αγίας Άννας.

Χρήσιμες πηγές

Ιστορία της Χίου, Ξένοι περιηγητές στη Χίο, Εγκυκλοπαίδειες, Περιοδικό «Δάφνη» της Χίου, Μ.Μ.Ε., Διαδίκτυο.

Άγιοι Δημήτριος και Γεώργιος στον Αγ. Νικόλαο Πριναρίτη

ΤΟ ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΥ

Του Βαγγέλη Ρουφάκη

P. MARTAKIS

7, HAVRIOU STR. - 105 62 ATHENS - GREECE TEL. 32 28 008
TELEX: 216966 MART GR 32 24 363
CABLES: MARTAKIP ATHENS
CENTRAL P.O. BOX 3830, ATHENS 102 10

YOUR REF.

O U R REF.

Αθήνα 23 Γενάρη 1985

Κον
Βαγγέλην Ρουφάκη
419 68th St.,
Brooklyn, N.Y. 11220
U.S.A.

Στη μνήμη το Πέτρου Ι. Μαρτάκη
που έφυγε από κοντά μας στις 5 Αυγούστου 2003

Αγαπητέ μου Βαγγέλη,

Σε ευχαριστώ πάρα πολύ για τις δυό μεγάλες φωτογραφίες που πρόσφατα μου έστειλες και σου εύχομαι ξανά ΧΑΡΟΥΜΕΝΟ ΤΟΝ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΧΡΟΝΟ.

Σου στείλαμε αεροπορικά ένα δέμα με 40 ημερολόγια του Συλλόγου καθώς και 60 φύλλα της εφημερίδας και σε παρακαλούμε, μόλο που καταλαβαίνουμε πως θά είναι μεγάλη σκοτούρα για σένα και σε βάρος των εργασιών σου, να φροντίσεις μήπως συγκεντρώσεις κάποιο ποσό για ενίσχυση της προσπάθειάς μας αλλά και για την κάλυψη των εξόδων μας. Λόγου χάρη μόνο για την αποστολή του προαναφερόμενου δέματος δώσαμε κάπου 3700 δραχμές. Ο Αντώνης, ο Πολιτάκης φρόντισε και τόστειλε.

Στις δεκατρείς του Γενάρη κάναμε μιά πολύ ωραία γιορτή για το κόψιμο της Πίττας, στο κτήμα του φυσιολατρικού Συνδέσμου Ο ΠΑΝ, όπου, στην αίθουσα του περιπτέρου του, γλεντήσαμε δαφνούσιμα κάπου εκατό άτομα που πήγαμε με δυό πούλμαν και ιδιωτικά αυτοκίνητα. Πολύ ενδιαφέρον είχε που κάναμε και μοιράσαμε σόλους φασολάδα σούπα με κρασί, χωριάτικο ψωμί, ελιές και κρομμύδι. Δυό νεαρές και εγώ απαγγείλαμε κάτι συναισθηματικά και σατιρικά στιχάκια για το Δαφνόνα και τους Δαφνούσους. Τη γαροβόλα έβαψαν η φίλη μου και η Αντουέττα Γέρτση.

Θα συνεχίσουμε την τακτική των πολλών εκδρομών καθώς και εκδηλώσεων στο γαρφείο με προβολές ταινιών, SLIDES, δαφνούσικες βεγγέρες, ομιλίες κ.ά.

Υπήρξε και ανταπόκριση στην έκκλησή μου και οι χωριανές έχουν φέρει στο γραφείο πολλά χιώτικα στολίδια, κεντήματα, μπουρμπούλια κ.λ.π. Θέλω να κάνουμε και χορευτικό καθώς και θεατρικό δούλο αλλά δεν έχω επαρκή χρόνο, ούτε και τα χρήματα που χρειάζονται διαθέτει ο σύλλογος. Θα τους παρακινήσω όμως να αρχίσουμε κάτι και βλέποντας και κάνοντας..

Περιμένω νέα της δαφνούσικης παροικίας στη Ν.Υ. και στις ΗΠΑ γενικά, καθώς και φωτογραφίες απο την κίνησή σας. Σκοπεύουμε μέσα την άνοιξη να ξαναβγάλουμε την εφημερίδα. Περιμένω βέβαια και αντίγραφα παλιών φωτογραφιών απ' αυτές που συγκεντρώσες οταν ήσουν εδώ.

Χαιρετίσμούς στη μητέρα σου και σ' όλους. Καλή αντάμωση! Για ότι θέξεις απο την Ελλάδα, γραψε μου.

Γειά χαρά
Πέτρος Μαρτάκης

Ομηρίδες

Γράφει ο Γεώργιος Διλμπόης

Η αλησμόνητη Ουράνα Διοματάρη, οικοδομώντας το βιβλίο της «Ομήρου απόηχο και απαιτώντας από μαρτυρίες να εδραιώσει την Χιακή καταγωγή του μεγαλύτερου ποιητή όλων των αιώνων, έγραψε πολλά για τους Ομηρίδες.

Τη μεγάλη γενιά των αιδών που σκοπό της ζωής τους έθεσαν να διαδίδουν άδοντας τα Ομηρικά Έπη. Και βέβαια τονίζοντας την Χιακή τους προέλευση.

Στην προσπάθειά της αυτή ερευνούσε και κατέγραφε την θαυμαστή έμφυτη διάθεση των απλών ανθρώπων του λαού μας, να δίνει ποιητικά τα λόγια της καθημερινότητας. Ήταν οι ποιητάρηδες, όπως τους λέγανε στα χωριά, ανώνυμοι τώρα σ' εμάς, εκτός ελαχίστων όπως του Κωστή Βαττέ, του Ηλία Πουλή, του Μπουρνιά, που ελάχιστα από όσα είπαν καταγράφηκαν.

Στο Βαρβάσι, η σεβαστή στα χρόνια Αρχοντία Πλατίγκου, από κορίτσι, με έντονη τη λυρική ζωηράδα, σκορπούσε με γλυκιά λαλιά στη γειτονιά του Αγίου Χαραλάμπους, την αγαθή διάθεση να συντρέχει στις ανάγκες των άλλων.

Και μ' ένα χαρισάμενο γέλιο, που ως τώρα στολίζει τη μιλιά της στο καλωσόρισμα και στον καλό λόγο.

Στην ησυχία των χρόνων που ζει, το άνθισμα των συναισθημάτων της βρήκε χαρτί και μολύβι κι έκανε τις λαχτάρες και τις έγνοιες της ποίησης απλή, καθαρή και εύγευστη.

Η μακαρίτισσα Ουράνα Διοματάρη, θα καταχωρούσε την παρουσία της στο «Ομήρου Απόηχο», εδραιώνοντας τη θέση της για τη συνέχεια ύπαρξης των Ομηρίδων στο νησί του Ομήρου.

Συμβουλή

Άνθρωπε μην κουράζεσαι
μες' τη ζωή ετούτη,
γλέντησε λίγο να χαρείς
και μη γυρεύεις πλούτη.

Γιατί τα νιάτα φεύγουνε
και πίσω δεν γυρνάνε,
όσα λεφτά κι αν έκανες
άλλοι θα τα γλεντάνε.

Είναι η ζωή μας όμορφη
γι' αυτό να την γλεντήσεις
γιατί τα χρόνια φεύγουνε
και θα τα νοσταλγήσεις.

Ευχή

Από μικρός ξεκίνησα
κι ήβγα στη βιοπάλη,
να δω πως βγαίνει το ψωμί
και πως το τρώνε άλλοι.

Άλλοι το τρώνε με χαρά
και με πολύ ραχάτι
κι άλλοι το τρών με κούραση,
με κρύο και με δάκρυ.

Ας ήταν ίδιοι να 'μαστε
μες' τη ζωή ετούτη,
να μην υπάρχουνε φτωχοί
και να 'χουν όλοι πλούτη.

Η μάνα στο παιδί της

Πάρε παιδί μου το ψωμί
και βαλ' το στο δισάκι
και ζήσε έξω τη ζωή
με την καρδιά γεμάτη.

Πάρε τα ρούχα της δουλειάς
και τον σταυρό στο χέρι,
να σε φυλάει ο Χριστός
και να σε προστατεύει.

Πάρε της μάνας την ευχή
κι όλη της την αγάπη,
χώμα να πιάνεις απ' τη γη
να γίνεται χρυσάφι.

Και μη φοβάσαι στη ζωή
ότι και να σου τύχει,
η προσευχή μου στο Θεό
αυτή θα σε στηρίζει.

Αρχοντία Πλατίγκου

Αγαπητέ κύριε Ρουφάκη ώρα καλή.
Πέρασε πολύς καιρός από την τελευταία μας επικοινωνία γι αυτό μεγάλη ήταν η έκπληξη κι η χαρά μου όταν βρήκα στην αλληλογραφία μου τον φάκελο με τα τέσσερα τελευταία τεύχη της «Δάφνης».

Από τότε διαβάζω, διαβάζω και δεν χορταίνω να κοινωνώ από το γλυκό κρασί της αγάπης, της περηφάνιας αλλά και της νοσταλγίας για τον τόπο μας που ρέει άφθονο από τις σελίδες και την ύλη τους και μεθά τον αναγνώστη, μα περισσότερο τον κάθε ξενιτεμένο Χιώτη.

Δεν ξέρω από πού ν' αρχίσω και με ποια σειρά να εκφράσω την συγκίνηση, το καμάρι, την ικανοποίηση και τους επαίνους για τα τόσα ενδιαφέροντα κείμενα, πεζά και έμμετρα -δικά σας και των καθ' όλα αξιόλογων φίλων της «Δάφνης»- που αναφέρονται σε αξιομνημόνευτα γεγονότα ιστορικά και σύγχρονα, στο κοινωνικό και περιβαλλοντικό πρόσωπο του νησιού μας το σημερινό αλλά και του παρελθόντος, στην πνευματική και τη μορφωτική πραγματικότητα της Χιακής κοινωνίας μα και των αποδήμων συμπατριωτών μας. Όλα είναι άριστα διατυπωμένα, τεκμηριωμένα και με πλούσιο φωτογραφικό υλικό συμπληρωμένα!

Υπήρξαν βέβαια στιγμές που αγανάκτηση, πίκρα και απογοήτευση ένοιωσα από αναφορές σε παραλήψεις, κακοδιαχείριση, αδιαφορία και ωχαδερφισμό, αλλά αν δεν υπήρχαν κι αυτά τ' άσχημα, τ' αγαθά πώς θα ξεχώριζαν;

Ν' αναφερθώ ιδιαίτερα θέλω στα εξής πολύ σημαντικά για τα οποία μας ενημερώνετε κι εμείς οφείλουμε να προβάλλουμε και να τιμούμε ιδιαίτερα, όπως την Ομηρική Ακαδημία και την κυρία Μαρία Γιατράκου, την κυρία Μαίρη Παπακωνσταντίνου και τα υπέροχα έργα της και τον νεαρό αθλητή Παντελή Καλόγερο με το αξιοθαύμαστο κουράγιο του!

Επίσης, στα πάμπολλα αξιόλογα μνημεία, παλαιά οϊστορικά, ιστορικά, βυζαντινά αλλά και τα νεώτερα, που στολίζουν τον τόπο μας κι αν σωστά αξιολογηθούν και προβληθούν θα μας αποφέρουν πολλά οφέλη πολιτισμικά και οικονομικά από τα οποία το νησί θα μπορέσει να εξελιχθεί ακόμη περισσότερο και να κερδίσει πολλαπλάσιους πιστούς εξειδικευμένους επισκέπτες και ερευνητές με τις μελέτες και τις ανακοινώ-

σεις των οποίων η φήμη του θα πάει ακόμη πιο μακριά.

Για όλα τα παραπάνω και για τις άοκνες κι αφιλοκερδείς σας προσπάθειες, αγαπητέ κύριε Ρουφάκη, να σας εκφράσω θέλω τα συγχαρητήριά μου και να σας ευχηθώ πάντα να είστε καλά, ακάματος και φιλόπατρις στις επάλξεις του έργου του αγαθού που υπηρετείτε.

Με εκτίμηση και τιμή
Αγγελική Συρρή-Στεφανίδου

Υ.Γ. Δυο ανέκδοτα ποιήματά μου σας στέλλω.
Αν υπάρχει χώρος στη Δάφνη να δημοσιευθούν, θα είναι τιμή μου

Ευχαριστώ
*

Στη μάνα του Ονήσιλου

Με σεβασμό και τιμή στην Αρτεμισία Τουμάζου μάνα του Ονήσιλου (ψευδώνυμο του ήρωα της ΕΟΚΑ Παναγιώτη Τουμάζου) που σκοτώθηκε στην Κύπρο στα δεκαενέα του χρόνια σε μάχη με τους Άγγλους.

Μάνα
ο Θεός σε προίκισε
με μήτρα αντρειωμένη!
Κι εσύ, άρπαξες την αντρεία
κι απ' του βυζιού το γάλα
τη χάρισες
σε δώδεκα βλαστάρια αθανάτων!

Και τι να δω και τι να πω,
σε ποιόν να γονατίσω;
Να γονατίσω στον Θεό
που τα προικιά μοιράζει;
Να γονατίσω στη γενιά
που 'ναι πλατύ ποτάμι;
Να υποκλιθώ στη χάρη σου
που αντέχεις και παλεύεις;

Ας ευλογώ τον Άνθρωπο
που του Θεού του μοιάζει!

14/11/2008

Η Αρτεμισία Τουμάζου είναι μητέρα και της καλής ποιήτριας Ανδρούλας Τουμάζου-Καλογεροπούλου της οποίας το ποίημα «Βλεφάρισμα», φιλοξενήσατε στο 20^ο φύλλο της Δάφνης. ☺ ☺

Παναγιώτης Τουμάζος

Αποσπάσματα από το <http://infognomonpolitics.blogspot.com/>

...Ο δεύτερος ήρωας της Κακοπετριάς είναι ο αγνός και τίμιος έφηβος Παναγιώτης Θεοφίλου Τουμάζος, ο «Ονήσιλος» της ΕΟΚΑ, που έπεσε σ' ενέδρα στις 22 Οκτωβρίου 1958. Συγκλονίζομαι κάθε φορά που γράφω για το λεβεντόπαιδο αυτό της Αμμοχώστου, που έβαψε με το τίμιο, νεανικό του αίμα τα χώματα της προσφιλούς μου γενέτειρας, το αξέχαστο εκείνο βράδυ...

...Και αν ο Παναγιώτης μας έφυγε γρήγορα, η νεανική του ζωή θα μείνει πρότυπο και παράδειγμα προς μίμηση, για τους νέους που θέλουν να ζήσουν ελεύθερα και τιμημένα...

...Όσα χρόνια, όμως κι αν περάσουν, η μνήμη του θα παραμένει αγέραστη. Κι όσα αν λεχθούν ή

γραφτούν για τον ήρωα, θα είναι πολύ φτωχά. Δεν θ' αποδώσουν επάξια το χαρακτήρα και το μεγαλείο της θυσίας του. Τη λεβεντιά, το ήθος και τη φιλοπατρία του. Ο Γιώτης δεν ήταν μόνο το καμάρι της οικογένειάς του. Ήταν και καμάρι των φίλων, των γνωστών και των συναγωνιστών του της Αμμοχώστου και του αντάρτικου της Κακοπετριάς, του χωριού που είχε τη μεγάλη τιμή να τον φιλοξενήσει από τη μέρα που βγήκε στο βουνό μέχρι τη μέρα του ηρωικού του θανάτου.

Παραμονές της μάχης, κατά την οποία έπεσε πολεμώντας, πήρε επιστολή από τον πατέρα του, στην οποία ο γερο-Θεόφιλος Τουμάζος, παλιός πρωτοπαλαιστής, έγραφε στο νεαρό του βλαστάρι:

«Η συμβουλή μας είναι. Έχε θάρρος, να είσαι ατρόμητος, να είσαι τολμηρός, να είσαι αγαπητός στους φίλους σου και στον κύκλο που βρίσκεσαι. Και τέλος και το καλύτερο, να μην προδώσεις τα όπλα τα ιερά. Προτίμα το σκληρότερο θάνατο. Αι ευχαί μας να σε δυναμώνουν. Οι συγγενείς, φίλοι και τα μέλη της οικογένειας είναι καλά και σου εύχονται καλή επιτυχία...».

...Σε μια στιγμή, ο Παναγιώτης σηκώνει το κεφάλι και ρίχνει χειροβομβίδα στο πρώτο αυτοκίνητο. Τη στιγμή, όμως, που σήκωσε το κεφάλι, δέχθηκε αδέσποτη εχθρική σφαίρα από στρατιώτη του δεύτερου αυτοκινήτου. Το τραύμα του ήταν θανάσιμο. Έμεινε στον τόπο, κρατώντας στο χέρι μιαν άλλη χειροβομβίδα που δεν πρόλαβε να ρίξει. Οι άλλοι δύο συναγωνιστές του εξακολουθούσαν να κτυπούν τον εχθρό. Οι γύρω θάμνοι άρχισαν να καίγονται από τις εμπρηστικές χειροβομβίδες των στρατιωτών και τα ηλεκτρικά καλώδια κόβονται από τις αδέσποτες σφαίρες τους. Ο Αντωνάκης Σολομώντος, που ήταν δίπλα στον Παναγιώτη, δεν μπόρεσε να τον μεταφέρει, διότι υπήρχε κίνδυνος να σκοτωθεί κι αυτός από τα εχθρικά πυρά που συνεχίζονταν ασταμάτητα. «Δράκος» και «Αλκίνοος» εγκατέλειψαν τον τόπο της ενέδρας, αφήνοντας εκεί τον νεκρό «Ονήσιλο».

Απομακρύνθηκαν τρομοκρατημένοι και οι στρατιώτες, μόλις έπαυσε το πυρ των ανταρτών. Ο νεκρός ήρωας βρέθηκε την άλλη μέρα από εργάτες συνεργείου της ΑΗΚ, που πήγαν να επανασυνδέσουν τα καλώδια, που είχαν κοπεί από τις αδέσποτες σφαίρες των Βρετανών.

Η σορός του Παναγιώτη δόθηκε στους δικούς του και τάφηκε στη γενέτειρά του στις 22 Οκτωβρίου 1958, το βράδυ, με τιμές ήρωα.

Να χτίζεις

Να χτίζεις τη ζωή σου...

Χτίσε την...

Πέτρα την πέτρα να κουβαλάς
και να χτίζεις.

Κουκί- κουκί

τη γνώση να μαζεύεις

κι έτσι να στήνεις

της ψυχής το τοιχογύρι.

Απ' το ξημέρωμα ν' αρχινάς
-μ' όμορφα σχέδια στο νου σου-
καντούνι με καντούνι
τα τοιχία να σηκώνεις
για της καρδιάς το καταφύγιο.

Αν κάποιοι

δεν πιστέψουνε πως χτίζεις

απ' τον κατακλυσμό για να σωθείς,

εσύ μη σταματάς.

Σταθερά να συνεχίζεις.

Παιδιά κι αγγόνια σου μάθε

να χτίζουν δίπλα σου κι εκείνα.

Κι ως να σωθεί το δάκρυ σου

-εκείνο που 'καμνε το χώμα λάσπη-

εσύ να χτίζεις.

Στερνά κι όταν η ώρα θα 'ρθει

για να ξεκουραστείς

-ήσυχος πια-

τον κόπο ν' αποχαιρετίσεις

κερδίζοντας τ' αγώνα σου

τη δίκαια πληρωμή.

Πρώτη γραφή 10/10/2005 Αγγελική Συρρή-Στεφανίδου

Οι συκοφάδες

Ο Μπάρμπα Δημήτρης ο Γαργαλίκος ήτανε ένας καλός άνθρωπος. Ήσυχος, λιγομίλητος, με τακτική παρουσία στην εκκλησία, και πιο περιορισμένη στο καφενείο για να παίξει την πρέφα του. Εκεί, μονάχα, ακούγονταν η φωνή του άμα κανένας συλλαμβάνονταν ν' αγοράζει ψεύτικα ή να κάμνει λάθος που τον παρέσυρε κι εκείνον στη καταστροφή. Όταν εκατάλαβε πως δεν τον εβαστούσανε τα ποδάρια του, αποχαιρέτησε τα καράβια κι εγκαταστάθηκε μόνιμα στη στεριά, με το βαρκάκι του που 'βγαينه με τις καλοσύνες για χταπόδεμα ή για χάνεμα και το σπιτάκι του με το αμπελάκι και το μπαξεδάκι που του 'τρωγε την τελευταία ικμάδα της ηλικίας του. Έβαλε και δυο όρνιθες για τα αβγά των εγγονιών και μια κατσίκα για το γάλα και κανένα τυράκι άμα του περίσσευε. Όλα καλά κι ευλογημένα, που λένε και την κερά Μαρίτσα για να του γκρινιάζει, μια για τα χώματα που φέρανε τα παπούτσια του, έστω κι αν τα 'βγαζε με το έμπα στην πόρτα, ή τη στάχτη από το τσιγάρο που θα 'πεφτε άμα δεν πρόσεχε να τη ρίξει στο τασάκι.

Τώρα, η σχέση του με τους συκοφάδες, τα πουλιά που ενσκήπτουν κατακαλόκαιρο στις συκιές και στους συκόκηπους και δεν αφήνουν σύκο αχτύπητο, γιατί τους έβαλε σε απηνή διωγμό και γιατί αναγκάστηκε να τους «πυροβολήσει» με σφεντόνα και να τραυματίσει έναν από αυτούς στο κεφάλι, πράξη που τον έκαμε να ζητήσει άφεση αμαρτιών από τον παπά και να κάμει δεκαπεντάμερη νηστεία, την οποία αναγκάστηκε να διακόψει, γιατί με τους χαλβάδες και τις ελιές του πρεσάρανε τα γράδα και τονε βρήκανε ξερό ένα βραδινό που άργησε να γυρίσει στο σπίτι, θα μιλήσομε παρά κάτω.

Ο μπάρμπα Δημήτρης, νωρίς-νωρίς, το καλοκαίρι μετακόμιζε στο εξοχικό του για να περιποιείται το μπαξεδάκι, αλλά και να φυλάγει το αμπελάκι από τις επιδρομές των ελεύθερων σκοπευτών, μέχρι τα τέλη του Σεπτέμβρη που τελείωνε με το ξεκαζάνισμα των ρακόσυκων, έβγαζε τη σούμα του, έπαιρνε και τα κιούπια με τα φουρνισμένα σύκα και γύριζε στη βάση του τη χειμερινή, που δεν ήταν και πολύ μακριά.

Οι συκοφάδες, λοιπόν, κατεβαίνανε κοπαδιαστοί με το σκάσιμο της ημέρας και το σούρουπο. Ο μπάρμπα Δημήτρης φύλαγε σκοπιά και μόλις τους έβλεπε να καθίζουνε στα δέντρα έπιανε τις πέτρες τους έδιωχνε και ξαναγύριζε στη δουλειά του. Τους συκοφάδες διαδέχονταν οι συκοκνηγοί που βγαίνανε το πρωί πριν σηκωθεί ο ήλιος

και τρυγούσανε τις συκιές, Όχι μόνο τις δικιές τους αλλά και τις διπλανές, ιδιαίτερα όταν τα σύκα ήτανε προφαντά. Τους συκοκνηγούς διαδέχονταν οι παιδικές συμμορίες που πριν τη θάλασσα κάμνανε τις επιδρομές, αλλά και μετά τη μπάλα, το βραδινό, για να αναπληρώσουνε τις καταναλωθείσες θερμίδες.

Από τους συκοφάδες, τους συκοκνηγούς και τις συμμορίες, έβλεπε ο μπάρμπα Δημήτρης τα σύκα να λιγοστεύουνε και οι ελπίδες για συκόκηπο περιοριζότανε δραματικά.

Δεν τον ένοιαζε, όπως έλεγε στους γειτόνους, για τα πουλιά, του θεού πλάσματα είναι, αλλά οι κατεργαράιοι οι μεγάλοι που δεν αρκούνται στα δικά τους και θέλουνε και του πλησίον τους. Εκείνοι, πάλι, τον εμερεύανε άμα τονε βλέπανε θυμωμένο.

—Τα πουλιά είναι, του λέγανε, μη βάζεις κακό στο νου σου για κανένα.

—Τα πουλιά είναι, του 'λεγε κι γέρο Πολυχρόνης που κάτι έπαιρνε το μάτι του εκεί που 'τανε σκυμμένος κι άνοιγε τ' αυλάκια για να ποτίσει το περιβόλι του.

—Και καλά, βρε Πολυχρόνη, τα πουλιά τα βλέπω να κάθονται στ' αψηλά, και τα σύκα που χτυπούνε είναι τσιμπημένα, δεν λείπουνε ολόκληρα. Τα χαμηλά γιατί χάνονται; Αποσπερίς τα σημαδεύω και το πρωί μου λείπουνε, τα πουλιά τα παίρνουνε τη νύχτα που κουρνιάζουνε;

—Οι συκοφάδες είναι Δημήτρη, τα πουλιά, έλεγε και γύριζε την κουβέντα αλλού. Έκοβε κανένα ξυλάγγουρο και καμιά ντομάτα, τα 'πλενε στον κουβά με το νερό που έβγαζε από το πηγάδι με το μάγγανο, τ' απόθετε σε μια πλυμένη πέτρα στο χείλος του πηγαδιού, έφερνε το ρακί και δυο φλιτζανάκια του καφέ που 'χε κι έπινε κανένα καφέ, και λέγανε για τα μικράτα τους.

Έτσι περνούσε ο καιρός μέχρι που μαζεύανε τα τελευταία σύκα. Τ' απλώνανε στο συκόκηπο, χωριστά τα φουρνιστά από τα ρακόσυκα και περιμένανε να τα χτυπήσει ο ήλιος, να τα ετοιμάσει για το φούρνο και να αρχίσει η ιεροτελεστία. Καβούρδισμα σησαμιού παράλληλα με το φούρνισμα, ντάνιασμα στα κιούπια με δάφνη, χωριστά οι παστελαριές που βάζανε κοπανισμένο αμύγδαλο μαζί με το σησάμι, και χωριστά τα σκέτα.

Αυτές τις μέρες ο μπάρμπα Δημήτρης δεν άφηνε το συκόκηπο από τα μάτια του. Από πρωίας μέχρι βαθείας νυχτός, που λένε, μόνο σπαθόλου-

Δαφνώνας-Κόρης Γεφύρι

Από τη συνεργάτιδα και φίλη Σεβαστή Χαβιάρα-Καραχάλιου πήραμε το γράμμα και το κείμενο που ακολουθεί:

Αγαπητέ Βαγγέλη

Σου στέλλω φωτοτυπίες από το βιβλίο «Λαϊκός Μακεδονικός Πολιτισμός» (Macedonian Folklore) του Άγγλου καθηγητή του Κέμπριτζ G. F. Abbott, που κυκλοφόρησε στην Αγγλία το 1903 και τώρα το μετέφρασε ο Μακεδόνας οφθαλμίατρος και πολύ φίλος Παύλος-Πάικος Τσουμής (Εκδόσεις «Στοχαστής» τηλ. 210 3601956).

Είναι μια ακόμη σπουδαία μαρτυρία για τον μακεδονικό σύγχρονο αγώνα, που νομίζω πρέπει να γίνει ευρύτατα γνωστός.

Εγώ σου στέλλω τη σελίδα 265, γιατί εκεί αναφέρεται... ποιος άλλος; Ο Δαφνώνας!

Ο Άγγλος καθηγητής περιοδεύοντας όλη τη Μακεδονία, συνάντησε στην Καβάλα ένα Χιώτη, δυστυχώς δεν αναφέρεται το όνομά του και του μίλησε για τον Δαφνώνα...

Χαιρετίσματα στη Χίο και τους Χιώτες...

Γεια χαρά

Σεβαστή

«...Μια παρόμοια ιστορία μου είπε σε μιαν άλλη περίπτωση στην Καβάλα ένας Χιώτης. Υπάρχει στο νησί αυτό ένα γεφύρι που το λένε «της κόρης το γεφύρι» και ο λαός πίστευε ότι το στοίχειωνε ένα ξωτικό του νερού. Ένα πρωί, νωρίς, κάποιος περνούσε το γεφύρι στο δρόμο από το χωριό Δαφνώνα προς τη «Χώρα», όταν συνάντησε μια ψηλή νεαρή γυναίκα ντυμένη στ' άσπρα. Τον πήρε από το χέρι και τον ανάγκασε να χορέψει μαζί της. Ήταν αρκετά ανόητος ώστε να μιλήσει και αμέσως βουβάθηκε. Όμως, λίγες μέρες αργότερα έγινε καλά χάρη στις προσευχές και τους εξορκισμούς ενός ιερέα...».

Της Κόρης το γεφύρι

ρα δεν έβαζε για να φυλάξει σκοπιά. Οι διαβολόσποροι, όμως περιμένανε και μόλις σκοτεινίαζε κι έφευγε ο γέρος για να ανάψει τη λάμπα στο κουζινάκι και να ετοιμάσει το βραδινό του, σαρτούσανε μέσα στο χωράφι, ζυγώνανε στο συκόκηπο, παίρνανε τα σύκα και τα θάβανε κάτω από τα βούρλα που ήτανε ξαπλωμένα. Το πρωί στην επιθεώρηση ο γέρος έβλεπε τα κενά τα περνούσε για κλοπές και θόλωνε το μυαλό του.

—Με ελήστευσαν, Πολυχρόνη, με ελήστευσαν, φώναζε. Έτρεχε ο γέρο Πολυχρόνης να τον ηρεμίσει μα έβλεπε κι εκείνος τα κενά και επιβεβαίωνε την κλοπή. Έφτασε να μεταφέρει το γιατάκι του, ο μπάρμπα Δημήτρης, στο συκόκηπο. Μόνο για να ποτίσει πρωί-πρωί το μπαξεδάκι του και να βάλει τσικάλι για το μεσημεριανό του, απομακρυνότανε ο γέρος. Και πάλι το μάτι του ήτανε στο συκόκηπο. Κι ο Πολυχρόνης να τα ρίχνει στους συκοφάδες.

Μέχρι που πήρε ο Θεός μυρωδιά τα βάσανα του μπάρμπα Δημήτρη κι ένα βραδινό, μόλις μπήκε να ανάψει τη λάμπα, τον εφώτισε να γυρίσει μια στο συκόκηπο. Κι εκεί έγινε το «φονικό». Πέντε έξη διαβολόσποροι είχανε σαλτάρει στο χωράφι και επέδραμαν στο συκόκηπο. Παίρνει ο γέρος τη σφεντόνα, την οπλίζει με ένα θρεμμένο χαλίκι και το εκσφενδονίζει κατά του επελαύνοντος σμήνους των συκοφάδων. Ένα «ωχ μάνα μου» ακούστηκε, και στη συνέχεια το ποδοβολητό και η άτακτη υπερπήδηση του μαντρότοιχου. Ο γέρος με το «ωχ μάνα μου» που άκουσε συνειδητοποίησε το αποτέλεσμα του «πυροβολισμού» κι έβαλε κι εκείνος τις φωνές προχωρώντας προς το σπιτάκι του Πολυχρόνη.

—Τον εδολοφόνησα, Πολυχρόνη, τον εδολοφόνησα, έλεγε και χτυπούσε την πόρτα. Βγαίνει ο Πολυχρόνης και συνηθισμένος στη δικαιολογία για να ηρεμίσει το μπάρμπα Δημήτρη, ανοίγοντας την πόρτα είπε:

—Οι συκοφάδες είναι Δημήτρη, μη σκάει η καρδιά σου. Και ακολουθώντας το γέρο Δημήτρη πήγε προς τη μάντρα όπου οι διαβολόσποροι περιποιούνταν τον τραυματία. Έβγαλε την καπνοσακούλα του κι έβαλε μπόλικο καπνό στο τραύμα για να σταματήσει η αιμορραγία, και για να καλμάρει και το μπάρμπα Δημήτρη, που απ' τη μια διαβολόστελνε κι απ' την άλλη σκεφτότανε τις φασαρίες που θα 'χει με τους γονιούς του τραυματία, γύρισε και του 'πε:

—Χαμηλά την έριξες την πέτρα, Δημήτρη, εφύγανε οι συκοφάδες, μα έσπασε και η κεφαλή του παιδιού.

Γ. Μ. Φράγκος

Παιδική λογοτεχνία

Ο Άη Βασίλης κι ο ηλεκτρονικός χάρτης

Ποιος είναι αυτός ο χοντρούλης με την κόκκινη στολή, που όποιος έχει μυωπία και τον βλέπει από μακριά, μοιάζει με μπάλα του μπόουλινγκ;

Ο Άγιος Βασίλης μας είναι! Και για ν' ακριβολογώ με τ' ονοματεπώνυμο του, Άη Βασίλης ο Χαριστοδωρόφιλος. Αυτός ο κύριος είναι ο καλύτερος φίλος των παιδιών. Τους φέρνει δώρα την Πρωτοχρονιά κι όπου κι αν ψάξεις απάνω του, στο σκούφο, στις τσέπες, στον κόρφο του, είναι φορτωμένος καραμέλες, γλειφιτζούρια κι όλου του κόσμου τα καλούδια.

Στη σύγχρονη εποχή, που τις μέρες των Χριστουγέννων κάποιοι άνθρωποι ντύνονται Αγιοβασιληδες για να εξυπηρετούν τους εμπορικούς σκοπούς των καταστημάτων, ο Άη Βασίλης έχει την ευκαιρία να χώνεται παντού, χωρίς κανείς να ξεχωρίζει αν είναι ο πραγματικός ή όχι.

Απολαμβάνει, λοιπόν, τις βόλτες του στο εμπορικό κέντρο και βλέπει ανενόχλητος σινεμά τρώγοντας ποπ κορν. Μετά, ρίχνει μια ματιά στο κατάστημα με τα παιχνίδια και τρελαίνεται με τα παιδιά που αγοράζουν πάνινα, πλαστικά, πορσελάνινα ομοιώματά του. Αφού προμηθεύεται κι αυτός όσα καλούδια του κάνει κέφι, πάει στο σπιτάκι του να χαλαρώσει στο τζακούζι.

Εκείνη τη μέρα, πριν κατεβεί τις κυλιόμενες σκάλες για να φύγει, κάτι του τράβηξε την προσοχή. Μπήκε στο κατάστημα και ρώτησε την πωλήτρια τι ήταν αυτό το μαραφέτι.

«Ηλεκτρονικός χάρτης», απάντησε εκείνη.

Ε, λοιπόν, αυτά τα ανθρώπινα εργοστάσια παιχνιδιών, ξεπέρασαν σε τεχνολογία το εργοστάσιο παιχνιδιών των ζωτικών του, παραδέχτηκε ο Άη Βασίλης λιγάκι δυσαρεστημένος γι' αυτή την εξέλιξη. Κοίταξε απ' τη μια τον ηλεκτρονικό χάρτη, τον ξανακοίταξε απ' την άλλη... το σκέφτηκε, το ξανασκέφτηκε... κι αποφάσισε να τον αγοράσει. Έδωσε τα ευρώπουλα στην ταμιά κι έφυγε.

Σαν έφτασε στο σπίτι του, πρώτη δουλειά του ήταν να διαβάσει τις οδηγίες του παιχνιδιού. Έτσι, πληροφορήθηκε πως στο πάνω μέρος της συσκευής υπήρχαν τρία κουμπιά: Ένα μαύρο, ένα πράσινο κι ένα μπλε. Πατώντας το μαύρο κουμπί η συσκευή ενεργοποιείτο, ενώ ξαναπατώντας το έσβηνε. Πατώντας το πράσινο κουμπί, χάνονταν από το χάρτη όλες οι χώρες που δεν σέβονταν το περιβάλλον. Και τέλος, πατώντας το μπλε κουμπί, χάνονταν όλες οι χώρες

που σπαταλούσαν το νερό. Περίεργος λοιπόν ο Άη Βασίλης, έβαλε τη συσκευή στην πρίζα και πάτησε το μαύρο κουμπί για να ενεργοποιηθεί. Μα πατώντας το πράσινο κουμπί για να δει ποιες χώρες δεν σέβονταν το περιβάλλον, χάθηκαν απ' τα μάτια του περισσότερες απ' τις μισές. Πατώντας μετά το μπλε κουμπί, χάθηκαν όλες οι άλλες εκτός από ένα πολύ μικρό νησάκι. Θύμωσε πάρα πολύ ο Άη Βασίλης με τους ανθρώπους που κατέστρεφαν τον πλανήτη που με τόση αγάπη τους χάρισε ο θεός. Στην αρχή σκέφτηκε να τους τιμωρήσει, στερώντας τους τα Πρωτοχρονιάτικα δώρα τους, αλλά ύστερα μετάνιωσε και θέλησε να τους συμβουλέψει, αλλά πως; Μήπως θα βοηθούσε μια επίσκεψη σ' αυτό το νησί; Χωρίς δεύτερη σκέψη, φόρτωσε το έλκηθρό του με δώρα και παράγγειλε στους τάρανδούς του να τον οδηγήσουν εκεί.

Σ' αυτό το νησί ζούσε μια οικογένεια ναυαγών. Ξαφνιάστηκαν όταν είδαν τον Άη Βασίλη να κατεβαίνει με το έλκηθρό του! Μα σαν πέρασε η έκπληξη, τα παιδιά τον αγκάλιασαν, τον φίλησαν κι ενθουσιάστηκαν με τα δώρα του. Οι γονείς τον προσκάλεσαν στο καλαμένιο σπιτάκι που έφτιαξαν μόνοι τους και τον κέρασαν φρέσκο χυμό φρούτων. Όταν ο Άη Βασίλης τους μίλησε για το λόγο της επίσκεψής του, εκείνοι του αποκάλυψαν πως σαν βρέθηκαν μακριά από την αφθονία των αγαθών του λεγόμενου πολιτισμένου κόσμου, στην αρχή τους κακοφάνηκε πολύ. Όμως με τον καιρό, άρχισαν να εκτιμούν και ν' αξιοποιούν την προσφορά της φύσης. Έτσι η προστασία του περιβάλλοντος και η εξοικονόμηση του νερού, τους έγινε τρόπος ζωής. Τώρα τους αρέσει και δεν μπορούν να ζήσουν διαφορετικά.

—Αχ, καλοί μου άνθρωποι, ελάτε να σας πάω πίσω στην πατρίδα σας για να προτείνετε αυτόν τον τρόπο ζωής και στους άλλους ανθρώπους, παρακάλεσε ο Άη Βασίλης.

—Εμείς να τον προτείνουμε, Άγιε μου, αλλά αυτοί θα μας ακούσουν; Ρώτησαν οι ναυαγοί.

—Α, όσο γι' αυτό μη σας νοιάζει. Θα σας χαρίσω τη μαγική δύναμη να πείθετε με τα λόγια σας, ανταποκρίθηκε ο Άγιος κι εκείνοι, αφού το σκέφτηκαν μια κι άλλη μια, συμφώνησαν.

κακομεταχείριση της φύσης και να προβληματιζόμαστε. Και τη χρονιά που θα έχει έτοιμη την παραγγελία, θα 'ρθει να μας φέρει από ένα στον καθένα για πρωτοχρονιάτικο δώρο.
Λέτε να είναι φέτος αυτή η χρονιά;

*

Αυτό το παραμύθι δεν έχει χιονισμένα τοπία, χριστουγεννιάτικα δέντρα και στολίδια, αλλά το μετατρέπει σε Χριστουγεννιάτικη ιστορία ο Άη Βασίλης, που ρίχνει κι εδώ την πινελιά του. Αυτή τη φορά ήρθε να μας μάθει κάτι και να μας βοηθήσει να αντιμετωπίσουμε το πρόβλημα που μόνοι μας δημιουργούμε.

Έκτορας Γεωργίου

Το δάκρυ

Πολύτιμος μαργαρίτης
το δάκρυ -το δάκρυ σου-
κύλησε από τις λίμνες
των ματιών σου...

Δυο κόμποι απόγνωσης συμπτκνωμένης
και βουβού σπαραγμού
λαμπύρισαν στο χέρι
του πλάστη σου...

Καθρεφτίστηκε ο Άυλος πάνω τους
κι έγιναν υπόσχεση
κι απάντησή του...

Λένα Λατουσάκη

Περιεχόμενα

Αυτοβιογραφία-Οι δίδιμες	Ιάσωνα Ευαγγέλου	2
Πατριδογνωσία-Ομοιοπαθητική	Γεώργη Διλμπόη	2
Καλό χειμώνα	Βαγγέλη Ρουφάκη	3
Το θρυλικό θωρηκτό «Αβέρωφ»	Http://www.bsaverof.com/gr/history.htm	4
Αναμνήσεις...	Φάνη Φαντέμη	5
Ποτοποιία Στουπάκη ιστορία, πρόοδος, επέκταση	Βαγγέλη Ρουφάκη	6
Ο Πολιτιστικός Σύλλογος του Δαφνώνα στο Ομήρειο	Βαγγέλη Ρουφάκη	8
Του Α. Σ. Μητροπολίτου Σμύρνης Χρυσοστόμου	«Ιερός Πολύκαρπος»	9
Ήταν μόνος	Μανώλη Φύσσα	10
Δωρεά στο Νοσοκομείο της Χίου	Βαγγέλη Ρουφάκη	11
Η ελιά	Κωστή Παλαμά	12
Η ελιά	Ιωάννη Πολέμη	12
Χίος	Ανδρεάνη Ηλιοφώτου	13
Αντρόγυνα του Δαφνώνα που έφυγαν τον 20 ^ο αιώνα	Βαγγέλη Ρουφάκη	14
Μικρή ξενάγηση στις ομορφιές και την ιστορία της Χίου	Αντώνη Τενέδιου	16
Το Αρχείο μου-Επιστολή Πέτρου Ι. Μαρτάκη	Βαγγέλη Ρουφάκη	19
Γράμματα-Τέχνες-Πρόσωπα	Γεώργη Διλμπόη	20
Γράμματα από τους αναγνώστες μας		21
Στη μάνα του Ονήσιλου	Αγγελικής Συρρή-Στεφανίδου	21
Παναγιώτης Τουμάζος	http://infognomonpolitics.blogspot.com/	22
Να χτίζεις	Αγγελικής Συρρή-Στεφανίδου	22
Οι συκοφάδες	Γεωργίου Μ. Φράγκου	23
Δαφνώνας-Κόρης Γεφύρι	Σ. Χαβιάρα-Καραχάλιου/Π. Πάικος-Γσουμής	24
Ο Άη Βασίλης κι ο ηλεκτρονικός χάρτης	Έκτορα Γεωργίου	25
Το δάκρυ	Λένας Λατουσάκη	26
Περιεχόμενα		26
Μήπως	Τζένης Συρρή-Χαννάκη	27
Στους νεκρούς του '40	Κώστα Χαλλιורה	28

Κύπρος, το μαρτυρικό νησί της Αφροδίτης

Στη δίνη των καιρών

Την είδα πάλι 'χτες πανώρια, κυματοκρατούσα
Με τα δυο χέρια της λειψά σαν πόθοι ανομολόγητοι
Έσκυβε, έπαιρνε με τη ματιά της τους αφρούς
Τους ζύγιαζε καλά στο πεπρωμένο της
Τη γύμνια μάταια να κρύψει προσπαθούσε
Δεν κρύβεται η τόση Ιστορία των Ανθρώπων που αγάπησαν
Στο Νότο κι αν γεννήθηκε αγνάντια η θεά προς το Βορρά κοιτούσε
Λες και κρατούσε τα μελλούμενα σ' ένα βαθύ της βλέμμα
Τότε στα πέτρινα τα στήθια βαρύς σηκώθη του πολέμου στεναγμός
Κι είδα τους νιους σε μία νύχτα μέσα να γερνάνε
Γυναίκες είδα να θρηγούν για τα νυφιάτικα στολίδια που δε φόρεσαν
Φωτιές να καίνε τα τραγούδια που φυτεύαν στις αλάνες τα παιδιά
Σαν στάρι να τρανέψουνε και τη ζωή να προσκυνήσουν
Βουή μεγάλη τότε σήκωσε η Θεά, παράπονο κι οργή συνάμα
Τις Μοίρες κάλεσε να παίρνουν μακριά τα φονικά
Κι ύστερα, απ' της καρδιάς τα μέρη, με το σταυρό σημαδεμένα
Τα δυο της μπράτσα ρίχτηκαν στη θάλασσα, βρήκαν αιώνων την τροφή
Και πήραν να μακραίνουν τους καρπούς και τ' ακροδάχτυλα
Να πλάθουν σχήματα σε κίτρινο και σε χρυσό του Ήλιου
Να 'ρθει η ελπίδα να κουρνιαστεί σαν πουλί ξεστρατισμένο

Ελένη Αρτεμίου-Φωτιάδου
(Έπαινος στον 9^ο Διεθνή Ποιητικό Διαγωνισμό του Συλλόγου
Τέχνης και Ελληνικού Πολιτισμού στη Γερμανία, Νοέμβριος 2009)

Στους νεκρούς του '40

Οδηγοί φυλής και πίστης, δάφνη δόξας αιωνίας
γονατίζω πριν ανάψω το κερι της Αλβανίας
για να πω πως τούτ' η μέρα κι όλοι της καρδιάς μου οι κτύποι
λένε πως απ' του «Σαράντα» τους νεκρούς κανείς δε λείπει.

Τρέχουν πίσω απ' του Δαβάκη την ορμή κι ακούς «αέρα»
τι χαρά, τι περηφάνια μας γιομίζει τούτ' η μέρα...
Στο Μοράβα, στην Κλεισούρα τρέχ' η θύμηση να κλάψει
τους νεκρούς που δεν πεθάναν, το καντήλι τους ν' ανάψει.

Ω νεκροί της Αλβανίας, απ' της δόξας την αγκάλη
πείτε σ' όλους, τούτ' η χώρα πως γεννήθηκε μεγάλη
κι είν' απ' το Θεό πλασμένη, μεσ' του χρόνου τη παλάντα,
να γεννά Γραβιές και Σούλια, Θερμοπύλες και «Σαράντα».

«Χρυσή τομή»

Κώστας Χαλλιორής

